

Opinnäytetyö (AMK)
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö
2015

Mari Isotalo

MONIKULTTUURINEN PERHEKESKUS

- suunnitelma Raision varhaiskasvatukseen
ja perhepalveluihin

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma | Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö

Kevät 2015 | 45+11

Eeva Timonen-Kallio

Mari Isotalo

MONIKULTTUURINEN PERHEKESKUS

- suunnitelma Raision varhaiskasvatukseen ja perhepalveluihin

Toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin kehittämishankkeena. Hankkeen tavoitteena oli laatia suunnitelma monikulttuurisen perhekeskuksen perustamiseksi Raisioon Varppeen alueelle. Perhekeskus on tarkoitettu kaikille lapsiperheille, mutta suunnitelmaa laadittaessa kiinnitettiin erityistä huomiota maahanmuuttajaperheille tarjottaviin palveluihin. Suunnittelussa huomioitiin maahanmuuttajalasten ja -vanhempien suomen kielen oppimista, kotoutumista, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisäävät toimet asuinalueella, jonne on keskittynyt paljon maahanmuuttajia. Hanke toteutettiin yhteistyössä Raision kaupungin varhaiskasvatus- ja perhepalvelujen, aikuissosiaalityön, seurakunnan ja järjestöjen kanssa.

Suunnitelman sisältöä kehitettiin moniammatillisessa työryhmässä Mind Mapping -menetelmää, osallistavia keskusteluja ja fokusryhmäkeskustelua käyttäen. Lisäksi toteutettiin kaksi konsultaatiohaastattelua aiheeseen liittyen. Suunnitelma on kirjoitettu varhaiskasvatuksen ja perhepalveluiden edustajien haluamaan muotoon kirjalliseksi tuotokseksi, ja siitä on laadittu PowerPoint – esitys.

Kehittämishankkeen teoreettinen viitekehys rakentuu perhekeskustoiminnan, maahanmuuttajuuden ja monikulttuurisuuden ympärille. Lisäksi on perehdytty monialaisen yhteistyön merkitykseen perhekeskustoiminnassa.

Kehittämishankkeena laadittua suunnitelmaa voidaan käyttää pohjana Varppeen alueen, tai minkä tahansa muun alueen, maahanmuuttaja- ja lapsiperheiden palveluja kehitettäessä. Suunnitelmaa voidaan myös hyödyntää mahdollisissa hankerahoitushakemuksissa. Suunnitelmasta laaditun PowerPoint -esityksen avulla sitä on helppo esitellä sekä päättäjille että mahdollisille yhteistyötahoille.

ASIASANAT:

perhekeskus, maahanmuutto, monikulttuurisuus, kotoutuminen, yhteisöllisyys, suunnitelma, moniammatillisuus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme of social services | Child-, youth- and family work

Spring 2015 | 45+11

Eeva Timonen-Kallio

Mari Isotalo

A MULTICULTURAL FAMILY CENTRE - a plan for early childhood education and family services in Raisio

This practice-based thesis was implemented as a development project. The project aimed to develop a plan for a multicultural family centre in Varpee area in Raisio. The family centre is intended for all families with children, but the plan was drawn up paying special attention to the services provided for immigrant families. During the planning special attention was paid to measures which increase Finnish language learning, integration and communality among both immigrant children and their parents in a residential area, where there is a high concentration of immigrants. The project was implemented in co-operation with the City of Raisio's early childhood education and family services, adult social work, the parish and different organizations.

The content of the plan was developed in an interprofessional working group, using Mind Mapping method, inclusive discussions and focus group discussions. Furthermore, two consultation interviews were carried out concerning the subject. The plan has been drawn in the literary form required by the representants of the early childhood education and family services and a Power Point presentation has been created too.

The theoretical framework of the development project is constructed around family centre functions, immigration and multiculturalism. Attention has also paid to the diversified co-operation in family centres.

The plan which has been drawn as a development plan can be used as a basis for developing the services for immigrant families and families with children in Varpee area or any other areas. The plan can also be utilized in possible future project funding applications. With the help of the Power Point presentation it can easily be introduced to both decision makers and possible co-operative partners.

KEYWORDS:

family centre, immigration, multiculturalism, integration, communality, plan, diversified co-operation

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	8
2.1 Kehittämishankkeen tausta ja tarve	8
2.2 Hankkeen tavoitteet ja kehittämistehtävät	9
2.3 Toimintaympäristö ja toimijat	10
3 PERHEKESKUS LAPSIPERHEIDEN TUKENA	11
3.1 Perhekeskusten kehittyminen Suomessa	11
3.2 Perhekeskus lapsiperheiden palvelujen kokoajana	12
3.3 Perhekeskustoiminta yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäjänä	15
4 MAAHANMUUTTAJANA SUOMESSA	17
4.1 Suomi maahanmuuton kohdemaana	17
4.2 Kotoutumista tukevat toimet	18
4.3 Perhe kotoutumisen tukena	19
5 SUOMALAISEN YHTEISKUNNAN MONIKULTTUURISUUS	21
5.1 Kulttuurien moninaisuus	21
5.2 Yhteisö- ja yksilökeskeisyys eri kulttuureissa	22
5.3 Oman kielen ja kulttuurin tukeminen	23
6 KEHITTÄMISHANKKEEN ETENEMINEN	24
6.1 Kehittämishankkeen aikataulu	24
6.2 Kehittämisen menetelmät	25
6.3 Prosessin vaiheet	28
6.4 Hankitut aineistot ja dokumentointi	31
7 KEHITTÄMISHANKKEEN TUOTOS	34
7.1 Monikulttuurinen perhekeskus- suunnitelma	34
7.2 Hyödynnettävyys ja käyttömahdollisuudet	36
8 ARVIOINTI JA POHDINTA	37
8.1 Kehittämishankkeen arviointi	37
8.2 Ammatillinen pohdinta	39

LÄHTEET

43

LIITTEET

Liite 1. Monikulttuurinen perhekeskus – suunnitelma.
Liite 2. Palautekysely.

KUVAT

Kuva 1. Suunnitelman rakenne.

35

TAULUKOT

Taulukko 1. Kehittämishankkeen aikataulu.

24

1 JOHDANTO

Kehittämishankkeessa tehtävänäni oli laatia suunnitelma, jonka pohjalta voidaan lähteä perustamaan monikulttuurista perhekeskusta Raisioon Varpeen alueelle. Toteutin hankkeen lokakuun 2014 ja huhtikuun 2015 välisenä aikana Raision varhaiskasvatukseen ja perhepalveluihin. Kehittämishankkeen tuotoksena laadin kirjallisen suunnitelman ja PowerPoint-esityksen monikulttuurisesta perhekeskuksesta. Perhekeskus on tarkoitettu kaikille raisiolaisille lapsiperheille, mutta suunnitelmaa laadittaessa huomiota kiinnitettiin erityisesti maahanmuuttajaperheiden tukemiseen perhekeskustoiminnan avulla.

Kehittämishankkeen aikana suunnitelmaa työstettiin moniammatillisessa työryhmässä. Ryhmässä oli mukana itseni lisäksi edustajia sekä kaupungin varhaiskasvatus- että perhepalveluista, aikuissosiaalityöstä, järjestöistä ja seurakunnasta. Tässä kehittämisraportissa esittelen ensin kehittämistoiminnan lähtökohdat, eli hankkeen taustat ja tarpeellisuuden, kehittämistehtävän ja tavoitteet sekä hankkeen toimijat.

Hankkeen tietoperusta pohjautuu perhekeskustoimintaan, maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen. Perhekeskuksen osalta käsitellään perhekeskustoiminnan alkamista Suomessa sekä perhekeskuksia lapsiperheiden tukena ja palvelujen kokoajana. Lisäksi käsitellään perhekeskustoimintaa yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääjänä sekä monialaista yhteistyötä perhekeskuksissa. Maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuden osalta tietoperusta painottuu kotoutumisen tukemiseen ja kulttuurien moninaisuuteen yhteiskunnassamme. Tämän lisäksi pohditaan maahanmuuttajien oman kielen ja kulttuuritaustan tukemista sekä suomen kielen oppimisen edistämistä.

Kuvaan raportissa kehittämishankkeen etenemisen ideointi- ja suunnitteluvaiheesta hankkeen päättämiseen asti. Esittelen myös käyttämäni kehittämismenetelmät sekä toteutusvaiheen aikana hankkimani materiaalin ja sen dokumentoinnin. Suunnitelmasta kuvaan sen sisällön, rakenteen ja muodon sekä pohdin suunnitelman käyttökelpoisuutta ja hyödynnettävyyttä jatkossa.

Kehittämöraportin lopuksi arvioin hankkeen toteutusta ja tuotosta omien kokemuksieni sekä toimeksiantajalta saamani palautteen pohjalta. Lisäksi arvioin käyttämieni kehittämismenetelmien soveltuvuutta suunnitelman laatimiseen. Pohdin kehittämishanketta sosionomin ammatillisesta näkökulmasta sekä omaa ammatillista kasvua kehittämissuunnitelman aikana.

Kehittämissuunnitelmani oli ajankohtainen, sillä nykyään keskustellaan paljon siitä, miten maahanmuuttajien integroitumista osaksi suomalaista yhteiskuntaa voitaisiin edistää. Hanke oli myös työelämän tarpeita vastaava. Itse sain hankkeen aikana konkreettista kokemusta monialaisesta yhteistyöstä sekä verkostoitumisesta, ja hanke lisäsi omaa kiinnostustani kehittämistyöhön. Laatimaani suunnitelmaa on jo käytetty esiteltäessä hanketta Varsinais-Suomen Kaste 2011–2015 ohjelmaan liittyvässä lapsiperheiden alueellista hyvinvointia pohtineessa työryhmässä.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Kehittämishankkeen tausta ja tarve

Sain idean kehittämishankkeeseeni osallistuttuani lokakuussa 2014 Raision perhekuraattorin koolle kutsumaan maahanmuuttajaperheiden tukemista pohtineeseen työryhmään. Työryhmässä keskusteltiin muun muassa siitä, että monikulttuurisista perheistä tulevien lasten määrä Varpeen lastentarhassa Raisiossa on lisääntynyt paljon viime vuosina ja lisääntyy edelleen. Päiväkodin lapsista yli 40 prosenttia on maahanmuuttajataustaisia.

Yhä useammin maahanmuuttajataustaiset vanhemmat haluavat lapsensa varhaiskasvatuspalvelujen piiriin jo yksivuotiaina, vaikka ainakin toinen vanhemmista on päivisin kotona. Lasten hoitopäivät ovat usein pitkiä. Vanhemmat saattavat ajatella, että suomen kielen nopea oppiminen on lapsille ensiarvoisen tärkeää, ja että päivähoiton varhainen aloittaminen edistää suomen kielen oppimista. (Juha-Matti Sillanpää, 14.10.2014.) Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että mikäli lapsi ei osaa omaa äidinkieltään, seurauksena on käsitemaailman köyhtyminen ja vaikeus oppia asioita vieraalla kielellä. Lapsen terveelle kielelliselle, emotionaaliselle ja sosiaaliselle kehitykselle oman äidinkielen oppiminen on erityisen tärkeää. (Nieminen 2005, 85.)

Alle 3-vuotiaiden maahanmuuttajalasten aikainen päivähoiton aloitus oli herättänyt huolta Varpeen lastentarhan henkilökunnan keskuudessa, päivähoiton johtoryhmässä sekä kaupungin ennaltaehkäisevien perhepalvelujen piirissä. Esiin oli vahvasti noussut kysymys, olisiko monikulttuurisille perheille mahdollista kehittää vaihtoehtoista matalan kynnyksen toimintaa, ja sen kautta vähentää lasten kokopäivähoiton tarvetta. Tähän pohjautuen päiväkodin johtaja Sillanpää toi esiin ajatuksen monikulttuurisen perhekeskuksen perustamisesta Varpeen alueelle.

Kiinnostuin aiheesta, koska työskentelin opintojeni ohella Varpeen lastentarhassa ja olin itse tehnyt paljon työtä monikulttuuristen perheiden kanssa. Olin

sosionomiopinnoissani osallistunut kolmeen maahanmuuttajanuorille suunnattuun Halaten -hankkeen projektiin, joiden kautta kiinnostukseni monikulttuuriseen työhön ja asiakasryhmiin oli lisääntynyt. Pidin tärkeänä myös vaihtoehtoisten ja ennaltaehkäisevien perhepalvelujen kehittämistä.

Keskustelin mahdollisuudesta aiheeseen liittyvän kehittämishankkeena toteutettavan opinnäytetyön tekemisestä Raision päivähoiton johtajan, Varpeen lastentarhan johtajan, Kaanaan lastentarhan johtajan sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja perhepalvelujen perhekuraattorin kanssa. Päätimme lähtea kehittämään suunnitelmaa monikulttuurisesta perhekeskuksesta. Suoritin suuntaavien opintojen harjoitteluni Raision Perhevalmentajaklinikalla ja harjoitteluohjaajani perhekuraattori Minna Lehtinen toimi myös kehittämishankkeeni ohjaajana.

2.2 Hankkeen tavoitteet ja kehittämistehtävät

Kehittämällä tähdätään muutokseen, sillä tavoitellaan parempaa tai tehokkaampaa toimintatapaa (Toikko & Rantanen 2009, 16). Kehittämistoimintaan sisältyy perustelu, organisointi, toteutus, arviointi ja tulosten levittäminen. (Toikko & Rantanen 2009, 56–57.)

Kehittämishankkeen kehittämistehtävänä oli laatia suunnitelma, jonka pohjalta voidaan lähtea perustamaan monikulttuurista perhekeskusta Raisioon. Perhekeskuksen tarjoamilla palveluilla pyritään tukemaan maahanmuuttajalasten ja –vanhempien suomen kielen oppimista, edistämään perheiden kotoutumista, lisäämään vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta sekä perheiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Vaihtoehtona varhaiskasvatukselle päiväkodissa, hyvin toimiva monikulttuurinen perhekeskus tarjoaisi lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä tukevan, toiminnallisen ja aktivoivan ympäristön alle kolmevuotiaille lapsille. Perhekeskuksen toiminta tulee olemaan avointa kaikille raisiolaisperheille. Suunnitelman laatimisessa painottui kuitenkin ennen muuta palvelujen kehittäminen monikulttuurisesta näkökulmasta.

2.3 Toimintaympäristö ja toimijat

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotokseen tähtäävät toiminnan ja kehittämisen vaiheet etenevät vuorovaikutussuhteessa tietyssä toimintaympäristössä. Hankkeen etenemiseen tarvitaan keskustelua, arviointia, toiminnan uudelleen suuntaamista sekä vertaistukea ja palautetta puolin ja toisin toimijoiden kesken. (Salonen 2013, 6.)

Kehittämishankkeeni toimijoina olivat Raision kaupungin varhaiskasvatuksen, ennaltaehkäisevien perhepalvelujen, lastensuojelun ja aikuissosiaalityön edustajat, Raision seurakunnan edustaja, Mannerheimin Lastensuojeluliiton edustaja sekä Erityishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry:n edustaja. Kaikki toimijatahot työskentelevät maahanmuuttajaperheiden kanssa ja kokivat tarpeelliseksi matalankynnyksen lapsiperhepalvelujen kehittämisen erityisesti maahanmuuttajien tarpeita huomioiden.

Uusi tieto syntyy pääasiassa ympäristöissä, joissa toiminta tapahtuu. Toimintaympäristöissä syntyvä tieto pohjautuu aitoon käytännön toimintaan ja tarpeeseen ratkaista erilaisia käytännön ongelmia. (Toikko & Rantanen 2009, 42.) Tämä kehittämishanke ei sijoittunut konkreettisesti mihinkään tiettyyn toimintaympäristöön, vaan eri toimijat toivat omien toimintaympäristöjensä kautta esiin tulleita asioita ja näkökulmia työryhmän pohdittavaksi. Suunnitelmaa laadittaessa hyödynnettiin myös erilaisissa toimintaympäristöissä aiemmin toimiviksi todettuja kokonaisuuksia.

3 PERHEKESKUS LAPSIPERHEIDEN TUKENA

3.1 Perhekeskusten kehittyminen Suomessa

Perhekeskustoiminta on lähtöisin Ruotsista, jossa vuonna 1996 pidettiin valtakunnallinen lapsi- ja perhepalvelujen verkostotapaaminen. Tapaamisessa päätettiin perhekeskusten perustamisesta maakuntien ja kuntien yhteistoimin. Perhekeskus määriteltiin pienten lasten vanhemmille tarkoitetuksi paikaksi, jossa vanhemmat voivat saada neuvontaa asiantuntijoilta, tavata toisiaan ja viettää aikaa yhdessä lastensa kanssa. Kansanterveystyön aseman vahvistuminen politiikassa, koulutuksessa, työkäytännöissä ja tutkimuksessa on edesauttanut perhekeskusten kehittämistä Ruotsissa. (Halme ym. 2012,17–18.)

Ruotsissa kehitettiin niin sanottu Leksandin malli, jossa perhekeskustoimintaa on mallinnettu neuvolatoiminnan ja ryhmämuotoisen vanhempainvalmennuksen kautta ennen ja jälkeen lapsen syntymän. Valmennusta järjestetään neuvolan, varhaiskasvatuksen, sosiaalitoimen ja kolmannen sektorin yhteistyönä. Tavoitteena on tarjota perheille mahdollisuus luoda sosiaalisia verkostoja ennen lapsen syntymää ja sen jälkeen, tarjota laajaa tietoa vanhemmuudesta sekä vanhemman ja lapsen välisestä varhaisesta vuorovaikutuksesta. Vanhempien on myös mahdollista saada varhaisessa vaiheessa apua esimerkiksi kasvatus- ja parisuhdekysymyksiin. (Halme ym. 2012, 18.)

Halmeen (2012, 20) mukaan Suomessa perhekeskusten kehittäminen alkoi 2002, kun Espoon kaupungin sekä Diakonia-ammattikorkeakoulun yhteistyönä uudistettiin neuvolan perhevalmennusta Leksandin mallin mukaiseksi. Tässä vaiheessa muutamat kunnat, kuntayhtymät ja ammattikorkeakoulut käynnistivät kehittämishankkeita perhekeskustoiminnan kehittämiseksi. Merkittävä muutos oli tarttuminen perheen asioihin ennakoivasti ja voimavaralähtöisesti aikaisemman ongelmakeskeisyyden sijaan.

Vuonna 2005 sosiaali- ja terveysministeriö asetti valtakunnallisen PERHE-hankkeen perhekeskusten kehittämisen tueksi. Hanke perustui Valtioneuvoston

periaatepäätökseen (2003) sosiaalialan tulevaisuuden turvaamisesta. Periaatepäätöksen mukaan perhekeskuksen toiminta lähtee perheiden tarpeista ja vahvistaa perheiden kanssakäymistä. Kehittämistyö jakautui 30 hankekokonaisuuteen, joihin osallistui lähes sata kuntaa. PERHE -hankkeessa kehitettiin perhekeskusmallit seudulliseen, neuvolalähtöiseen sekä avoimen varhaiskasvatuksen perhekeskustoimintaan. (Halme ym. 2012, 20.)

Vuonna 2007 perhekeskus kirjattiin hallitusohjelmaan ja vuonna 2008 kehittämistoiminnan vetäjäksi tuli sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma Kaste 2008 - 2011. Hallinnonalat ylittävällä kehittämistyöllä pyrittiin tukemaan lasten ja nuorten kehitystä kotona, päivähoitossa ja koulussa. Lasten Kaste -hankkeiden ydinajatuksena on ollut, että lapsia ja nuoria tuetaan ennen kaikkea heidän omissa kasvuympäristöissään. Yhteisöllisen tuen ja pitkäaikaisen ihmissuhteiden kautta nämä kehitysympäristöt edistävät terveyttä ja hyvinvointia, ehkäisevät mielenterveydellisiä ja sosiaalisia ongelmia sekä syrjäytetyksi tulemista. Kaste -hankkeissa lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut koottiin ennaltaehkäiseviksi palveluiksi perhekeskuksiin. (Halme ym. 2012, 21; Hastrup 2013, 23.)

Toisella Kaste -ohjelmakaudella 2012 - 2015 jatketaan lasten, nuorten ja perheiden palvelujen uudistamista. Yhtenä kehittämisaikana on alle kouluikäisten palvelujen kokoaminen perhekeskuksiin niin, että ne täydentävät toisiaan mielekkäällä tavalla. Tavoitteena on palvelukokonaisuuksien uudistaminen asiakaslähtöisiksi sekä erityispalvelujen osaamisen vieminen peruspalveluihin, lähelle lasten ja nuorten kasvu- ja kehitysympäristöjä. Tarkoituksena on perhekeskustoiminnan laajentaminen yhteistyössä kuntien, järjestöjen sekä muiden toimijoiden kanssa. (Halme ym. 2012, 21–22; Guzenina-Richardson 2013, 4.)

3.2 Perhekeskus lapsiperheiden palvelujen kokoajana

Perhekeskustoiminnan perustana on ajatus, että lapsen hyvinvointi ja vanhempien voimavarat ovat vahvasti yhteydessä toisiinsa. Toiminnan lähtökohtana on vahvistaa vanhemmuutta sekä vanhempana toimimista, ja sitä kautta edistää

lapsen hyvinvointia ja terveyttä. Toiminnan avulla voidaan tukea perheiden arkea. Tarkoituksena on tarjota perhekeskuspalveluita matalan kynnyksen peruspalveluina. Palvelumalli kokoaa yhteen lapsiperheiden terveyttä ja hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät varhaisen tuen palvelut ja kolmannen sektorin toimijat. Syrjäytymistä kyetään parhaiten ehkäisemään osallisuutta vahvistamalla ja yhteisöllisyyttä lisäämällä. (Halme ym. 2012, 15 – 17.)

Perhekeskus kokoaa yleisen tuen, varhaisen tuen ja intensiivisen tuen palvelut yhteen monialaiseksi kokonaisuudeksi. Palvelut sijaitsevat joko fyysisesti samassa keskuksessa, tai niistä muodostuu kiinteä perhepalveluverkosto. Tavoitteena on, että varhainen ja intensiivinen tuki järjestetään lapsen ja nuoren omissa kasvu- ja kehitysympäristöissä peruspalveluina. (THL 2014.)

Yleisen tuen palveluilla on tarkoitus edistää lasten ja perheiden hyvinvointia. Yleinen tuki voi olla lapsi- ja perhekohtaista tai se voidaan kohdistaa tietyille ryhmälle. Yleistä tukea ovat muun muassa perhevalmennus, äitiys- ja lastenneuvolapalvelut sekä ilman lähetettä tarjottava keskustelu-, ohjaus- ja neuvonta-apu. (THL 2014.)

Perhekeskuksissa tarjotaan lisäksi varhaista ja intensiivistä tukea lapsille ja perheille, joilla on yksilöllisemmän tai pitkäkestoisemman tuen tarve. Varhaista tukea ovat esimerkiksi kasvatuksellinen tuki ja ehkäisevä perhetyö. Intensiivisen tuen palvelut muodostuvat pitkäkestoisemmista tukipalveluista, esimerkiksi neuvonta-, terapia- tai hoitosuhteista. (THL 2014.)

Monialainen yhteistyö

Perhekeskuksissa tavoitteena on järjestää lapsiperheitä tukevat palvelut monialaisesti, eri hallinnonalat ylittävästi ja kolmannen sektorin kanssa yhteistoiminnassa. Näin edesautetaan siirtymistä korjaavista palveluista ehkäisevään toimintaan. Yhteistyössä toimimalla sekä osaamista ja voimavaroja kokoamalla voidaan säästää resursseja ja kehittää uusia toimintatapoja. (Halme ym. 2012, 15.)

Monialaiselle yhteistyölle on todettu olevan tarvetta erityisesti neuvoloiden, kasvatus- ja perheneuvoloiden, varhaiskasvatuksen, lastensuojelun, puhe- ja toimintaterapeuttien sekä sosiaalityöntekijöiden välillä. Ennaltaehkäisevistä menetelmistä esimerkkejä ovat matalan kynnyksen kohtaamispaikat, vertaistuen eri muodot, erilaiset vanhempien, lasten tai perheiden yhteiset ryhmät sekä peruspalveluissa toteutetut perhetyönmallit. Luotaessa ja rakennettaessa monialaisen yhteistyön käytäntöjä, toimijoita helpottaa, mikäli heillä on käytössään malleja, joiden avulla on mahdollista luoda ja sopia toimintatapoja ja käytäntöjä. (Perälä ym. 2011, 20–21.)

Palveluja yhteen sovittavissa käytännöissä ja rakenteissa keskeisiä ominaisuuksia ovat tietoisuus toisen tuottamista palveluista, lapsiperhepalvelujen yhteinen suunnittelu ja tavoitteen asettelu sekä eri toimijoiden sitoutuminen toiminnan kehittämiseen. Oleellista monialaisessa yhteistyössä on, että eri toimijat sopivat keskeisistä tavoitteista ja menetelmistä, yhteistoimintaa tukevista toimintaperiaatteista ja käytännöistä sekä tiedottamisen tavoista ja sisällöistä. (Perälä ym. 2011, 22.)

Monialaista yhteistyötä vahvistavat perhekeskuspalvelujen esimiesten ja johdon sitoutuminen toiminnan kehittämiseen sekä perhekeskukselle luotu tiimiorganisaatio. Toimintaan myönteisesti vaikuttavia tekijöitä ovat myös toimiva yhteistyö järjestöjen kanssa, hankerahoitukset, ennakkoluulottomuus, kehittämismyönteisyys sekä matalat organisaatorakenteet. (Halme ym. 2009, 43–44.)

Monialaisuuteen liittyy tasavertainen yhteistyö, jota on myös arvioitava. Arvioinnissa tulee pohtia yhteistyön tuloksellisuutta ja käyttökelpoisuutta. Arvioinnin avulla pyritään lisäämään ymmärrystä moniammatillisen työryhmän toimintaan vaikuttavista tekijöistä sekä itse toiminnasta. Näin voidaan tunnistaa ja ennakoida yhteistyön mahdollisia erityishaasteita ja riskejä. (Järvinen & Taajamo 2008, 17.)

3.3 Perhekeskustoiminta yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäjänä

Yhteisöön kuulumisen on yhteiskunnassa elämisen perusta. Yhteisöt muodostuvat ihmisistä, joilla on keskenään jotain yhteistä, esimerkiksi perhe, suku, samanlainen elämäntilanne, asuinalue tai harrastus. Yhteisöllisten työmenetelmien avulla voidaan lisätä osallisuutta ja vaikuttamista. Yksilöiden ja ryhmien kanssa toimitaan usein asuinalueilla tai asukkaiden kohtaamispaikossa vahvistamalla heidän sosiaalisia suhteitaan ja rohkaisemalla heitä osallistumaan. Yhteisöllisyyteen pyrittäessä palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet ovat keskeisiä. Tavoitteena on integroituminen yhteiskuntaan ja aktiivinen kansalaisuus. (Hyväri & Nylund 2010, 32–35.)

Yhteisöllisenä tukena arjessa perhekeskukset tarjoavat avoimen kohtaamispaikan kaikille perheille. Perheet voivat osallistua ohjaajien vetämiin avoimiin ryhmätoimintoihin tai kokoontua vapaamuotoisesti yhteen tapaamaan muita lapsiperheitä. Yhteisöllisen tuen muodot vaihtelevat eri perhekeskuksissa ja kokoontumispaikat voivat olla joko kunnan tai järjestöjen ylläpitämiä. (THL 2014.)

Peruslähtökohtia yhteisöllisyydelle ovat avoimuus, toisten kunnioittaminen, keskusteleminen ja yhdessä sopiminen. Yhteisöllisyys antaa mahdollisuuden sekä erilaisten näkökulmien pohdintaan ja vertailemiseen että auttamiseen ja tukeen. Se myös haastaa erilaisuuden hyväksymiseen. (Eskel & Marttila 2013, 77.)

Osallisuus ei ole vain yksilön tai yhteisön kokema tunnetila vaan se ilmenee konkreettisina tekoina ja tapana toimia yhdessä toisten kanssa. Osallisuutta luodaan yhteisellä suunnittelulla, toiminnalla ja yhdessäololla. (Eskel & Marttila 2013, 77.)

Ryhmä- ja vertaistoiminnan järjestämiseksi tarvitaan tiloja ja paikkoja, joissa lapset, perheet sekä ammattilaiset voivat kohdata toisiaan. Kohtaamispaikkoina voivat olla esimerkiksi avoimet päiväkodit, kerhot tai perhekahvilat. Tärkeää on, että vanhemmat voivat osallistua joko yksin tai lastensa kanssa, vapaamuotoiseen tai ohjattuun ryhmätoimintaan ja myös osallistua itse toiminnan ideointiin ja toteutukseen. Mitä paremmin varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen ja van-

hempien vertaistuki perhekeskuksessa toteutuvat, sitä paremmin voidaan tukea lasten ja perheiden osallisuutta laaja-alaisemminkin. Lasten ja vanhempien osallisuus nousee korkeammaksi perhekeskuksissa, joissa vanhemmille tarjotaan mahdollisuutta omien kokemusten jakamiseen vertaisryhmässä tai ohjataan lasten ja vanhempien vuorovaikutusta vanhempi-lapsiryhmässä. (Halme ym. 2009, 59; 62–64.)

4 MAAHANMUUTTAJANA SUOMESSA

4.1 Suomi maahanmuuton kohtemaana

Suomesta on tullut maahanmuuton kohtemaa 1990-luvun alussa, kun Neuvostoliiton romahtamisen seurauksena maahanmuutto vapautui ja Suomeen saapui inkerinsuomalaisia paluumuuttajina. Samaan aikaan turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten määrä lisääntyi voimakkaasti entisen Jugoslavian alueen ja somalialaisten turvapaikanhakijoiden myötä. Humanitaariseen ja etnisyyteen perustuvat syyt, sekä avioliittoihin pohjautuva maahanmuutto ovat hallinneet Suomen maahanmuuttoa. (Alitolppa-Niitamo & Söderling 2005, 7–8.)

Vuonna 2012 Suomessa asui ulkomaalaista syntyperää olevia henkilöitä noin 260 000. Kielen perusteella tarkasteltuina suurimpia ryhmiä olivat venäjää, viroa, somalia, englantia ja arabiaa puhuvat maahanmuuttajat. Vuonna 2013 maahanmuuttovirasto myönsi EU:n ulkopuolisista maista tuleville yhteensä 20076 lupaa. Oleskelulupia myönnettiin 17 503 ja myönteisen turvapaikkapäätöksen sai 1872 henkilöä. Kiintiöpakolaisia Suomeen valittiin 746 vuonna 2013. (Söderling 2013,19; Maahanmuuttovirasto 2015.)

Suomi on ratifioinut useimmat keskeiset kansainvälistä muuttoliikettä koskevat sopimukset, esimerkiksi YK:n pakolaissopimus, Euroopan ihmisoikeussopimus ja YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. Tämä normisto vaikuttaa myös keskeisesti Suomen kansalliseen lainsäädäntöön, jossa maahanmuuton ja maahanmuuttajien oikeuksien kannalta keskeisiä lakeja ovat ulkomaalaislaki, laki kansainvälistä suojelua hakevien vastaanotosta, kansalaisuuslaki, kotouttamislaki ja yhdenvertaisuuslaki. (Makkonen & Koskenniemi 2013, 61; 71.)

Maahanmuuttajien oikeuksien kannalta tärkeä laki on yhdenvertaisuuslaki (31.12.2014/1347). Laki velvoittaa viranomaiset yhdenvertaisuuden edistämiseen kaikessa toiminnassaan. Laki sisältää myös laaja-alaisen syrjintäkiellon, joka kieltää syrjinnän muun muassa kansallisen tai etnisen alkuperän sekä kielen tai uskonnon perusteella. Kaikenlainen syrjintä on kiellettyä koulutuksessa,

työelämässä sekä palvelujen ja tavaroiden tarjonnassa. (Makkonen & Koskeniemi 2013, 77–78.)

4.2 Kotoutumista tukevat toimet

Kotoutumisella, eli maahanmuuttajien integroitumisella yhteiskuntaan, tarkoitetaan tapahtumaketjua, jossa maahanmuuttaja oppii taitoja, joiden avulla hän tulee osalliseksi yhteiskunnassa. Hän omaksuu tietoja, taitoja ja erilaisia toimintatapoja sekä luo itselleen sosiaalisia verkostoja. Kotoutuminen onnistuu yhteiskunnassa, jossa poliittiset päättäjät, viranomaiset sekä valtaväestö luovat edellytyksiä maahanmuuttajille niin, että nämä voivat toimia yhteiskunnassa tasa-arvoisesti. Toimivaa kotoutumista tukee se, että maahanmuuttajat voivat pitää yllä kulttuurista erityisyyttään, tunnustaen kuitenkin yhteiskunnan lait ja pelisäännöt. Valtaväestön on myös annettava tilaa erilaisuudelle siten, että maahanmuuttajia ei syrjitä tai eristetä. (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 7.)

Kotouttamista eli toimenpiteitä, joilla viranomaisten on edistettävä uusien maahanmuuttajien kotoutumista, säätelee laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010). Lain mukaan kaikki maahanmuuttajat ovat oikeutettuja sosiaali- tai TE-toimistoissa tehtävään alkukartoitukseen, jonka mukaan kotoutumisen tukea tarvitseville laaditaan kotoutumissuunnitelma. Kotouttamissuunnitelma on yksilöllinen ja se laaditaan TE-toimistoissa 17- 64- vuotiaille työttömille työnhakijoille. Kunnan tehtävänä on laatia kotouttamissuunnitelma muille kuin työttömille työnhakijoille. Tällaisia ryhmiä ovat muun muassa kotiäidit, nuoret ja lapset. Suunnitelmaan kirjataan koulutus- ja muut tukitoimenpiteet, joilla voidaan edistää maahan muuttaneen työllistymistä ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Kotoutumisen keskeisiä päämääriä lain mukaan ovat tarpeellinen kieli- ja ammattitaito, työelämään pääsy ja mahdollisuus ylläpitää omaa kieltä ja kulttuuria. (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 8–9; Turtiainen 2013,193.)

Kotouttamislain mukaan kunnassa tulee olla voimassa oleva kotouttamisohjelma, joka on laadittu kotouttamistoimenpiteitä järjestävien tahojen kanssa. Kunnan viranomaisten lisäksi oleellisia tahoja ovat esimerkiksi TE-toimistot, maa-

hanmuuttajien koulutusorganisaatiot, poliisi, kolmas sektori, maahanmuuttajien järjestöt, kirkot ja uskonnolliset yhteisöt. (Turtiainen 2013, 192.)

Kotoutumisen katsotaan olevan luonteeltaan jatkuvaa ja pitkäkestoista. Vaikka kotoutumista voidaankin edistää ja tukea erilaisen palvelutuotannon avulla, kotoutuminen tapahtuu ennen kaikkea vuorovaikutuksessa suomalaisen yhteiskunnan kanssa, lähiyhteisöissä sekä arkipäivän toimissa ja tilanteissa. Kotoutuminen on myös kaksisuuntainen muuttumisen prosessi, jossa maahanmuuttajia vastaanottava yhteiskunta muuttuu väestön monimuotoistuesssa ja vastavasti maahanmuuttaja hankkii yhteiskunnassa tarvittavia taitoja. Maahanmuuttajan omatoimisuus, motivaatio, ja sitoutuminen ovat merkittäviä prosessin etenemisen kannalta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015.)

4.3 Perhe kotoutumisen tukena

Perhe voi toimia tärkeimpänä resurssina kotoutumisessa, mikäli se säilyy toimivana ja riittävän eheänä huolimatta maahanmuuttoon liittyvistä suurista ja nopeista muutoksista. Perhe voi olla emotionaalisenä tukena muutoksessa ja perheenjäsenet toimia toistensa identiteettien peilinä. Vanhemmat joutuvat kuitenkin kotoutumisvaiheen aikana miettimään suhdettaan lähtömaansa sekä uuden kotimaansa tapoihin ja arvoihin. Valtaväestön erilaiset toimintatavat esimerkiksi lasten kanssa olemisessa ja lasten hoidossa aiheuttavat usein ristiriitaisia ajatuksia sekä vanhemmissa että heidän kanssaan työskentelevissä kasvatusta- ja hoitoalan ammattilaisissa. Suomessa maahanmuuttajille asettaa haasteita perheille suunnattujen palvelujen löytäminen sekä usein myös niiden tavoitteiden ja toiminnan ymmärtäminen. (Alitolppa-Niitamo 2005, 44–45; Isosävi & Kuittinen 2013, 85.)

Kotouttamistoimenpiteet suunnataan pääosin yksilöille, jolloin perheen näkökulma jää vähäiseksi. Perheenjäsenillä on monesti eri tahojen asiakkuuksia, eivätkä nämä tahot välttämättä ole keskenään tekemisissä. Tämän seurauksena yksilön ja perheen kokonaistilanne jää epäselväksi. Lasten ja nuorten kohdalla yhtenä kotoutumisen haasteena onkin, miten moniammatillista yhteistyötä

voitaisiin kehittää koko perheen näkökulmasta. Moniammatillisen työn perustana tulee olla selkeä vastuun jakaminen eri tahojen kesken ja toimiva kommunikaatio eri toimijoiden välillä. Vanhemmuuden tukemisessa ja perheen huomiomisessa tulee tiedostaa myös kolmannen sektorin ja seurakuntien rooli. Nämä toimijat voivat tukea perheiden kotoutumista esimerkiksi vertaisryhmätoimintaa järjestämällä. (Pihlaja ym. 2010, 118–119.)

Perhekeskeisen kotoutumisen kannalta jo olemassa olevien palvelujen kohdalla tulisi pyrkiä joustavuuteen ja samalla kehittää uusia työmalleja. Tällaisia ovat muun muassa ennaltaehkäisevät matalan kynnyksen perhepalvelut, kuten avoimet päiväkodit ja perhekahvilat. Myös erilaiset tilaisuudet keskusteluun ja vertaistukeen voivat hyödyttää maahanmuuttajaperheitä. Ryhmien tulisi olla vanhempien omaa toimijuutta ja arjenhallintaa vahvistavia, tietoa välittäviä ja tukea antavia. (Alitolppa-Niitamo & Söderling 2005, 109.)

Ammattilaisten tehtävänä peruspalveluissa on tunnistaa perheiden erityistarpeita, tarjota tukea sekä ohjata perheitä oikeiden palvelujen piiriin. Peruspalveluissa vanhemmuutta vahvistetaan kohtaamalla perheet avoimesti, varmistamalla tarvittava tiedonsaanti ja tiedon ymmärtäminen. Kotoutumista tukevan, kuten kaiken monikulttuurisen perhekeskeisen työn, keskeisinä teemoina ovat muun muassa uskallus kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen, avoimuus, epävarmuuden sietokyky, varhainen ohjaaminen sekä luottamus omaan ammatilliseen osaamiseen. (Alitolppa-Niitamo & Söderling 2005, 109–110.)

5 SUOMALAISEN YHTEISKUNNAN MONIKULTTUURISUUS

5.1 Kulttuurien moninaisuus

Kulttuurilla tarkoitetaan kokonaisuutta, joka koostuu tiedosta, laeista, uskomuksista, moraalikäsitteistä sekä tottumuksista ja tavoista, jotka omaksutaan äidinkielen tavoin. Kulttuurit muodostuvat tarkoituksenmukaisiksi niissä ympäristöissä, joissa ne kehittyvät tai vaikuttavat. Myös maantieteelliset, historialliset ja taloudelliset tekijät vaikuttavat kulttuurien muodostumiseen. Kulttuurin katsotaan olevan tiettyyn yhteisöön kuuluvien ihmisten aineellinen ja henkinen todellisuus, josta muodostuu heidän elämäntapansa ja maailmankuvansa. (Kanervo & Saarinen 2004, 8.)

Kun puhutaan kulttuuritaustasta tulee huomioida, että mikään kulttuuri ei voi olla täysin yhtenäinen, vaan kulttuurin sisällä on aina alakulttuureita ja alueellisia eroja. Kulttuuritausta vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen sekä ohjaa yksilöiden välistä kanssakäymistä ja viestintää. Ihminen voi myös kuulua samanaikaisesti useaan kulttuuriin. Yksilöllisiä eroja kulttuurien sisällä luovat muun muassa väkäkaumus, koulutustausta ja sosioekonominen asema. (Kanervo & Saarinen 2004, 8.)

Monikulttuurisuudella tarkoitetaan yhteiskuntaa, jossa sekä julkiset että yksityiset toimijat edustavat erilaisia kulttuurisia tapoja ja piirteitä. Julkisen alueen kulttuurissa on usein vallalla yleinen, kaikille ihmisille yhteinen kulttuuri ja arvomaailma, kun taas yksityisellä alueella on useita kulttuurisesti eri tavalla toimivia henkilöitä tai yhteisöjä. (Monikulttuurinen työyhteisö 2015.) Kun monikulttuurisuudella viitataan poliittiseen ajattelutapaan, käytetään myös termiä multikulturalismi. Tämän ajattelutavan mukaan yhteiskunnassa on edistettävä kulttuurivähemmistöjen mahdollisuuksia omien toiminta- ja ajattelutapojensa säilyttämiseen ja vahvistamiseen. (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 7.)

5.2 Yhteisö- ja yksilökeskeisyys eri kulttuureissa

Maailman ihmisistä suurin osa elää yhteisöllisessä eli kollektiivisessa kulttuurissa, jolloin tärkeintä on ryhmään kuuluminen. Yhteisöllisissä kulttuureissa ihmissuhteilla on enemmän merkitystä kuin suorituksilla ja tehtävillä. Yhteisöllisissä kulttuureissa lähiyhteisö toimii yksilön suojana ja sosiaaliturvana. Lähiyhteisöjä ovat yleensä perhe ja suku. (Kanervo & Saarinen 2004, 10; 12.)

Länsimaisen yksilökeskeisen eli individualistisen kulttuurin lähtökohtana on yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien turvaaminen. Yksilökeskeisissä kulttuureissa odotetaan, että ihminen tekee itse omat ratkaisunsa ja ottaa myös vastuun valinnoistaan ja teoistaan. (Kanervo & Saarinen 2004, 10; Korhonen 2013, 59.)

Jyrkkä jako yhteisöllisyyttä tai yksilökeskeisyyttä arvostaviin kulttuureihin on varsin keinotekoinen, mutta tutkimusten mukaan erot näkyvät erityisesti tavoissa joilla lapsia kasvatetaan. Kulttuureissa, joissa perhe ja laaja suku ovat merkittävässä asemassa, pidetään keskeisenä, että lapset oppivat toimimaan osana yhteisöä ja kunnioittamaan muita ihmisiä. Yksilökeskeisyyttä korostavissa kulttuureissa vanhemmat arvostavat sitä, että lapset oppivat varhain ottamaan vastuuta itsestään ja kehittävät käsityksen omasta itsestään sekä toiminnastaan. (Isosävi & Kuittinen 2013, 81–82.)

Sanagavarapu (2010, 36–37) kirjoittaa artikkelissaan “What does cultural globalisation mean for parenting in immigrant families in the 21st century?” kulttuurien risteytymisestä ja erityisesti globalisaation vaikutuksista eri kulttuurien muuttamiseen ja niiden muuntumiseen yhä länsimaisemmiksi. Hän toteaa, että erityisesti maahanmuuttajaperheissä kokemus oman etnisen kulttuurin ja vastaanottajamaan valtakulttuurin erilaisuudesta saattaa herättää vanhemmissa ristiriitaisia tunteita ja vaikeuttaa perheen sopeutumista uuteen kotimaahan. Perheissä joudutaan pohtimaan, kuinka säilyttää oma kieli ja perinteiset omaan kulttuuriin liittyvät tavat ja uskomukset uudessa ympäristössä.

Monikulttuurisista perheistä tulevien lasten kehitys saattaa näyttää erilaiselta kuin suomalaistaustaisten perheiden lasten. Tämä ei kuitenkaan aina kerro ke-

hityksen ongelmista. Maahanmuuttaneiden perheiden kanssa työskentelevien on tiedostettava ja huomioitava perheiden erilaiset tavat ja uskomukset. Hyvä lähtökohta työskentelylle on kulttuuritietoisuus, jonka kautta perhe saa kohdatuksi ja kuulluksi tulemisen kokemuksia. Työntekijän on kuitenkin huomattava, että kussakin perheessä on omat yksilölliset eronsa vanhemmuudessa ja elämäntilanteissa, joten liiallisia yleistyksiä kulttuurisista tavoista tulee välttää. Kulttuuristen yhtäläisyyksien ja erojen pohtiminen yhdessä asiakkaan kanssa sekä arvostelematta kysyminen ovat keskeisiä toimintatapoja maahanmuuttajaperheiden kanssa työskenneltäessä. (Isosävi & Kuittinen 2013, 86–87; 92.)

5.3 Oman kielen ja kulttuurin tukeminen

Kieli nähdään ihmisen identiteetin tärkeänä osana ja äidinkieli ihmisen tärkeimpänä kielenä. Äidinkielellä tarkoitetaan kieltä, jonka lapsi on oppinut ensimmäisenä ja johon hän samaistaa itsensä. Oma äidinkieli on ihmisen tunteiden ja ajattelun kieli. Äidinkieli on myös vanhempien ja lapsen yhteinen kieli, ja sen avulla on mahdollista siirtää oman kulttuurin perinteitä, tapoja ja uskomuksia. Koska vähemmistökulttuurit ovat riippuvaisia seuraavalle sukupolvelle siirtyvistä kulttuuriperinteistään, onkin tärkeää, että he tuntevat oman äidinkieltensä hyvin. (Hytönen ym. 2002, 31–32.)

Vahva äidinkielen hallinta on edellytys oppia toista kieltä. Sanastoa ja käsitteitä on hyvä omaksua ensin omalla äidinkielellä, jolloin vieraan kielen oppiminenkin helpottuu. Vastuu oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä on ensisijaisesti lapsen perheellä, mutta maahanmuuttajaperheen kanssa työtätekevien tulee keskustella vanhempien kanssa siitä, miten lapsen kielenkehitystä voidaan kotoa tukea. (Kivijärvi 2011, 253.) Lasta ei tulisi vaatia hyväksymään uuden kulttuurin identiteettiä ja kieltä ennen kuin hänen oman kielensä ja etnisen ryhmänsä arvoihin perustuva identiteettinsä on vakaa. Liian aikainen vaatimus uuden kulttuurisen identiteetin omaksumisesta saattaa johtaa syrjäytymiseen kummas-takin ryhmästä. (Halme & Vataja 2011, 16–17.)

6 KEHITTÄMISHANKKEEN ETENEMINEN

6.1 Kehittämishankkeen aikataulu

Kehittämishankkeen ajoittui syyskuun 2014 ja huhtikuun 2015 välille (taulukko 1). Hanke jakautuu ideointi-, suunnittelu-, toteutus- sekä arviointi- ja päättämisen vaiheisiin.

Taulukko 1. Kehittämishankkeen aikataulu.

IDEOINTI- JA SUUNNITTELUVAIHE				
AIKATAULU 2014-2015	TOIMIJAT	MENETELMÄT	AIHE	TUOTETTU MATERIAALI
lokakuu	Opiskelija, Raision perhepalvelujen maahanmuuttajatyöryhmä	Palaveri	Mahanmuuttajaperheiden tukeminen	Palaveri-muistio
lokakuu	Opiskelija, Varpeen lastentarhan johtaja + varhaiskasvatuksen erityisopettaja	Keskustelu	Kehittämishankkeen alustava aihe ja yhteistyötahojen alustava määrittely	Opiskelijan muistiinpanot
loka- marraskuu	Opiskelija, päivähoidon johtaja, Kaanaan lastentarhan johtaja + opiskelija ja perhekuraattori	Keskustelu + puhelinkeskustelu	"Monikulttuurinen perhekeskus suunnitelma" kehittämishankkeen esittely	Sopimus kehittämishankkeen aiheesta ja hankkeen toteutuksesta Raisioon
marraskuu	Opiskelija, perhepalvelujen maahanmuuttajatyöryhmä	Palaveri	Kehittämishankkeen esittely, monialaisen työryhmän perustaminen	Palaverimuistio, sopimus kehittämishankkeen monialaisesta työryhmästä
TOTEUTUSVAIHE				
joulukuu	Opiskelija ja monialainen työryhmä	Mind Mapping ja keskustelu	Monikulttuurisuus ja perhekeskus / tapaamisten aikataulu	Mind Map ja muistio
tammikuu	Opiskelija ja Kaarinan Perhetalo Oskariinan perheohjaaja	Konsultaatiohaastattelu	Oskariinan monikulttuuriset asiakkaat, toiminta, työntekijät, hallinto	Haastattelunauhoitus, opiskelijan muistiinpanot
tammikuu	Opiskelija ja fokusryhmä+ opiskelija ja perhepalvelujen johtaja	Fokusryhmäkeskustelu Konsultaatio	Monikulttuurisen toiminnan ideointi, tilavaihtoehdot toiminnalle + tilojen käyttäjät, markkinointi ja hallinto	Kokousmuistio Opiskelijan muistiinpanot
helmikuu	Opiskelija	Yksilötyöskentely	Suunnitelman työstäminen	Raakaversio suunnitelmasta
maaliskuu	Opiskelija	Sähköposti Yksilötyöskentely	Palaute raakaversiosta Suunnitelman viimeistely	Parannusehdotukset Valmis suunnitelma
ARVIINTI JA PÄÄTTÄMINEN				
huhtikuu	Opiskelija ja työryhmä	Palaveri	Valmiin suunnitelman esittely	Suunnitelma toimeksiantajien käyttöön
huhtikuu	Opiskelija	Yksilötyöskentely	Kehittämishankeraportin viimeistely ja palautus	Valmis kehittämishankeraportti
toukokuu	Opiskelija ja Turun AMK:n opettajat	Seminaari	Opinnäytetyön esittäminen	Hyväksytty opinnäytetyö

Aloitin kehittämishankkeen ideoinnin lokakuussa 2014 osallistuttuani Raisiossa perhekuraattorin koolle kutsumaan maahanmuuttajaperheiden tukemista pohtineeseen työryhmään. Työryhmässä Varpeen lastentarhan johtaja toi esiin ajatuksen monikulttuurisesta perhekeskuksesta, joka toimisi Varpeen alueella.

Idea muokkautui suunnitelmaksi marraskuun aikana, kun olin tavannut sekä Raision varhaiskasvatuksen että perhepalvelujen edustajia. Suunnitteluvaiheessa kehittämistehtäväkseni määrittyi suunnitelman laatiminen monikulttuurisen perhekeskuksen perustamiseksi Raisioon, Varpeen alueelle. Kehittämistehtävän pohjalta laadin kehittämishankesuunnitelman, jonka hyväksyitin kehittämishankkeen ohjaajalla perhekuraattori Minna Lehtisellä, päivähoidon johtaja Päivi Rantasella sekä opinnäytetyöni ohjaajalla Eeva Timonen-Kalliolla.

Joulukuussa aloitin toteutusvaiheen yhdessä varhaiskasvatuksen, perhepalvelujen, aikuissosiaalityön, järjestöjen ja seurakunnan edustajista kootun työryhmän kanssa. Hankeen toteutusvaihe ajoittui joulukuun 2014 - maaliskuun 2015 välille. Maaliskuun loppuun mennessä laadin suunnitelman monikulttuurisen perhekeskuksen perustamiseksi Raisioon.

Viimeisenä vaiheena arvioin ja päätin kehittämishankkeen maaliskuun huhtikuun aikana. Esittelin valmiin suunnitelman kehittämishankkeeseen osallistuneille toimijoille huhtikuun puolivälissä. Kirjoitin kehittämishankkeesta raportin, jonka palautin Turun Ammattikorkeakoulun opettajien hyväksyttäväksi huhtikuun lopussa.

6.2 Kehittämisen menetelmät

Mind Mapping

Ongelmien yhteisöllinen hahmottaminen lisää yhteenkuuluvuutta ja sen kautta sitoutuneisuutta kehittämishankkeeseen. Kehittämishankkeen onnistumisen kannalta on tärkeää, että jokainen toimija saa vaikuttaa siihen, mitä ja miten kehitetään. Mind Mapping- käsitekartta eli miellekartta on käyttökelpoinen ideoiden kehittelyssä, sillä se on nopea, havainnollistava ja yksinkertainen, ja se so-

pii hyvin ryhmätyöskentelyyn. Mind Mapin voi luoda paperille tai käyttää erilaisia atk- sovelluksia. (Kananen 2012, 66.)

Käytin Mind Mappingia kehittämishankkeen työryhmän ensimmäisellä tapaa-
miskerralla. Mind Mappingin avulla määrittelimme ja rajasimme perhekeskuk-
seen ja monikulttuurisuuteen toimijoiden mielestä keskeisesti liittyviä asioita.

Toimijoiden osallistaminen kehittämiseen

Kehittämistoiminta on sosiaalinen prosessi, joka edellyttää ihmisten aktiivista vuorovaikutusta ja osallistumista. Osallistumisen tulee perustua dialogiin, jonka avulla voidaan avoimesti tarkastella kehittämistoiminnan perusteita, tavoitteita ja toimintatapoja. Kun kehittämistoiminta on osallistavaa, dialogisuuden kautta pyritään oppimaan toisilta ja heidän toiminnastaan sekä mielipiteistään ollaan kiinnostuneita. (Toikko & Rantanen 2009, 89; 93.)

Sosiaalisia prosesseja voidaan tukea tarjoamalla toimijoille mahdollisuus osal-
listua kehittämiseen. Toimijalähtöisen kehittämisen lähteenä ovat kaikki tahot,
jotka jollakin tavoin liittyvät kehitettävään asiaan. Kun yhdessä pyritään kehittä-
mään jonkin palvelun käyttöä aidossa arjen toimintaympäristössä, puhutaan
kontekstuaalisesta suunnittelusta. (Toikko & Rantanen 2009, 95.)

Osallistavana menetelmänä käytin avointa dialogista keskustelua sekä yksilö-
keskusteluissa että pienryhmässä. Keskusteluissa keskityin tietyn toimijaryh-
män näkemykseen heidän osallisuudestaan monikulttuurisen perhekeskuksen
suunnittelussa ja mahdollisessa konkreettisessa osallistumisessaan perhekes-
kuksen toimintaan. Näiden keskustelujen kautta oli mahdollista saada yksittäis-
ten toimijoiden näkemyksiä paremmin esiin sekä löytää uusia näkökulmia suun-
nitelmaan.

Fokusryhmäkeskustelu

Fokusryhmän avulla voidaan kerätä toimijoiden käsityksiä kehitettävänä olevas-
ta asiasta. Ryhmän jäseniltä voidaan kysyä mielipidettä muun muassa tavoittei-
den määrittelystä, toimintamallien eduista ja haitoista sekä kehittämistoiminnan
etenemisestä. Toimiva fokusryhmä koostuu 6 – 10 toimijasta. Pienemmissä

ryhmissä saattaa yksittäisten henkilöiden rooli ylikorostua, kun taas suuremmis-
sa ryhmissä tasavertainen osallistuminen vaikeutuu. (Toikko & Rantanen 2009,
145.)

Fokusryhmäkeskustelu on puolistrukturoitu ryhmäkeskustelu tai – haastattelu
tilanne, jota haastattelija ohjailee. Fokusryhmän avulla saadaan helposti selville
osallistujien toiminnallisuusideoita ja tarpeita palvelujen kehittämistä varten.
(Parviainen 2005, 53; 55). Kun fokusryhmää kootaan, asetetaan ensin ryhmän
tavoitteet, jolloin on tärkeää määritellä, mitä tietoa keskustelun avulla halutaan
saada. Samalla arvioidaan keitä ryhmään on hyödyllistä valita tietojen saavut-
tamisen kannalta. Tässä yhteydessä on tärkeää pohtia, soveltuvatko valitut
henkilöt toistensa kanssa samaan ryhmään keskustelemaan. (Ojasalo ym.
2014, 112.)

Kehittämishankkeen aikana toteutin yhden fokusryhmäkeskustelun. Fokusryh-
mä koostui yhdeksästä hankkeen kannalta oleellisesta toimijasta, jotka tulivat
sivistystoimesta, sosiaali- ja terveystoimesta, nuorisotoimesta sekä eri järjes-
töistä ja seurakunnasta. Fokusryhmäkeskustelun aiheet liittyivät perhekeskus-
suunnitelman etenemisen kannalta tärkeisiin asioihin, kuten toimijoiden määrit-
telyyn ja toiminnan sisältöjen pohdintaan. Lisäksi keskusteltiin tilan käyttöön ja
käyttäjiin liittyvistä asioista. Kaikilla toimijoilla oli keskustelun aikana mahdolli-
suus tuoda esiin omia kehittämissuunnitelmiaan ja jokaisen asiantuntemus oli
näin käytettävissä hankkeen tavoitteen saavuttamisessa.

Fokusryhmäkeskustelussa vastuuhenkilöitä on hyvä olla kaksi. Toinen hoitaa
keskustelun ohjaamisen ja kannustaa kaikkia ryhmäläisiä keskusteluun osallis-
tumisessa. Toinen keskittyy muistiinpanojen kirjaamiseen. (Parviainen 2005,
58.) Toteutin fokusryhmäkeskustelun siten, että itse toimin keskustelun ohjaaja-
na ja harjoittelunohjaajani kirjasi keskustelusta muistiinpanoja dokumentointia ja
muistion laatimista varten.

Konsultaatiohaastattelu

Kehittämishankkeessa tutkimuskäytäntöjä voidaan soveltaa tutkimuksellista opinnäytetyötä väljemmässä merkityksessä. Laadullisella tutkimuksella kerättyä aineistoa ei myöskään tarvitse analysoida yhtä järjestelmällisesti ja tarkasti kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Tietoa voidaan kerätä asiantuntijoilta konsultaatiohaastattelun avulla. Haastatteluaineistoa käytetään tällöin esimerkiksi päättelyssä ja argumentoinnissa sekä keskustelun avaajana. Myös haastattelut, joissa kerätään tai tarkistetaan jotakin faktatietoa, ovat konsultaatiota. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 57–58.) Kehittämishankkeen aikana tein kaksi konsultaatiohaastattelua. Toisen haastattelun avulla hankin tietoa jo toiminnassa olevan perhekeskuksen toimintamallista ja toisen kautta pyrin saamaan asiantuntijan näkökulmaa markkinointiin ja johtajuuteen liittyvistä asioista.

6.3 Prosessin vaiheet

Ideointi ja suunnitteluvaihe

Kehittämishankkeen ideoinnin aloitin lokakuussa 2014, kun osallistuin perhekuraattorin koollekutsumaan maahanmuuttajaperheiden tukemista pohtineeseen työryhmään Raisiossa. Tilaisuudessa Varpeen lastentarhan johtaja esitti ajatuksen monikulttuurisen perhekeskuksen perustamisesta joko Varpeen lastentarhaan tai sen lähialueelle. Perhekeskuksen avoimen toiminnan avulla voitaisiin vähentää alle 3-vuotiaiden maahanmuuttajalasten kokopäivähoidon tarvetta, sekä lisätä yhteisöllistä ja osallistavaa toimintaa alueella, jonne on keskittynyt paljon maahanmuuttajaperheitä.

Jäin pohtimaan asiaa ja lokakuun lopulla tiedustelin mahdollisuutta tehdä aiheesta kehittämishanke Raision päivähoiton johtajalta, Varpeen lastentarhan johtajalta, Kaanaan lastentarhan johtajalta sekä perhekuraattorilta. Lisäksi keskustelin aiheesta koululla opinnäytetyöni ohjaajan kanssa. Keskustelujen jälkeen määrittelin kehittämishankkeen kehittämistehtäväksi suunnitelman laatimisen monikulttuurisesta perhekeskuksesta.

Varsinaisen hankkeen suunnittelun aloitin marraskuussa ja hyväksytin alustavan kehittämistyösuunnitelman sekä hankkeen toimeksiantajilla että ohjaavalla opettajallani. Esittelin suunnitelman myös koululla opinnäytetyöseminaarissa. Suunnitelman hyväksymisen jälkeen tein sopimuksen kehittämishankkeen toteuttamisesta Raision varhaiskasvatuksen ja perhepalvelujen edustajien kanssa.

Toteutusvaihe

Hankkeen toteutuksen aloitin marraskuun lopussa, jolloin osallistuin toisen kerran maahanmuuttajaperheiden tukemista pohtineen ryhmän kokoukseen. Tilaisuudessa esittelin kehittämishankkeen suunnitelman laatimisesta monikulttuurisen perhekeskuksen perustamiseksi. Esittelyn jälkeen aiheesta käytiin keskustelua, jonka päätteeksi perustin työryhmän työstämään suunnitelmaa kanssani. Työryhmään kuuluivat päivähoiton johtaja, kaksi päiväkodin johtajaa, perhekuuraattori, aikuissosiaalityön sekä lastensuojelun sosiaalityöntekijä, seurakunnan lapsityön ohjaaja, Mannerheimin Lastensuojeluliiton edustaja ja Erytyishuoltojärjestöjen liiton EHJÄ ry:n edustaja. Lopuksi päätimme hankkeen aikatauluista ja sovimme seuraavan tapaamisen joulukuun alkuun.

Työryhmän tapaamisessa joulukuussa ideoimme, määrittelimme ja rajasimme perhekeskukseen ja monikulttuurisuuteen toimijoiden mielestä keskeisesti liittyviä asioita Mind Mapping- käsitekartan avulla. Kirjasin käsitekarttaa keskustelun aikana taululle, jolloin esille tulleet asiat olivat koko ajan kaikkien osallistujien nähtävissä. Kun käsitekartta oli valmis, valitsimme esiin tulleista asioista suunnitelman kannalta oleellimmat asiat ja käsittelimme niitä dialogisessa keskustelussa. Keskustelun aikana kaikilla oli mahdollisuus tuoda esiin omia näkemyksiään ja myös kuulla muiden mielipiteitä aiheesta. Keskustelun aikana kiinnitin huomiota siihen, että jokainen sai puheenvuoron ja kokemuksen kuulluksi tulemisesta.

Käsitekartan laatimisen jälkeen kuvasin sen muistiota ja dokumentointia varten. Mind Mappingin aikana yksi työryhmän jäsenistä teki lisäksi muistiinpanoja. Kirjoitin valokuvatun käsitekartan puhtaaksi Word- ohjelmalla ja laadin muistiin-

panojen perusteella muistion, jonka toimitin sähköpostilla kaikille työryhmän jäsenille. Jokaisella oli vielä sähköpostin saatuaan mahdollisuus lisätä asioita käsitekarttaan halutessaan ja toimittaa ne sähköpostitse muillekin toimijoille.

Tammikuussa 2015 kävin tekemässä konsultaatiohaastattelun Kaarinan Perhetalo Oskariinan perheohjaajalle. Haastattelun avulla selvitin Perhetalo Oskariinan käytäntöjä maahanmuuttaja-asiakkaisiin, perhetalon toiminnan sisältöön ja toimijoihin sekä henkilökuntaan ja johtamiseen liittyen. Nauhoitin haastattelun, jotta voin täydentää sillä muistiinpanojani haastattelun jälkeen. Sain haastattelusta hyvää aineistoa fokusryhmäkeskustelun pohjaksi.

Helmikuussa toteutin fokusryhmäkeskustelun. Fokusryhmä koostui hankkeen kannalta oleellisista toimijoista, jotka tulivat sivistystoimesta, sosiaali- ja terveystoimesta, nuorisotoimesta sekä eri järjestöistä ja seurakunnasta. Fokusryhmäkeskustelun aiheet liittyivät perhekeskussuunnitelman etenemisen kannalta tärkeisiin asioihin, kuten toimijoiden määrittelyyn ja toiminnan sisältöjen pohdintaan sekä siihen keiden toimijoiden yhteiskäytössä perhekeskuksen tilaksi kaavailtu kerhotila voisi toimia. Sain myös fokusryhmäkeskustelusta hyödyllistä tietoa suunnitelman laatimiseen. Toimitin keskustelussa sihteerinä toimineen harjoitteluohjaajani laatiman muistion kaikille fokusryhmään osallistuneille. Jokainen sai tarkistaa muistion sekä lisätä siihen tarvittaessa asioita ja toimittaa ne sähköpostilla muille toimijoille. Fokusryhmäkeskustelun jälkeen konsultoin Raision perhepalvelujen johtajaa ryhmässä esiin tulleista aiheista, jotka liittyivät hankkeen alulle panoon, markkinointiin toiminnan alkuvaiheessa ja johtajuuteen.

Helmikuussa tapasin vielä varhaiskasvatus- ja perhepalvelujen edustajat, joiden kanssa keskustelin ja kehitin suunnitelman ulkoasua. Sovimme, että laadin suunnitelmasta kirjallisen tuotoksen ja sen lisäksi PowerPoint-esityksen. Tämän jälkeen työstin perhekeskussuunnitelmaa Mind Mappin sekä työryhmän ja fokusryhmän keskusteluista laadittujen muistioiden avulla.

Maaliskuussa toimitin raakaversion suunnitelmasta varhaiskasvatus- ja perhepalvelujen edustajille sähköpostilla ja pyysin heiltä palautetta ja kommentteja.

Tällöin suunnitelman tilaajille tarjoutui vielä mahdollisuus vaikuttaa suunnitelman sisältöön ja ulkoasuun. Saadun palautteen perusteella viimeistelin suunnitelman sen lopulliseen muotoon.

Kehittämishankkeen päättäminen

Esittelin Monikulttuurisen perhekeskuksen suunnitelman hankkeessa mukana olleelle työryhmälle huhtikuun puolivälissä. Kävin läpi opinnäytetyöni tietoperustaa, joka oli suunnitelman teoreettinen viitekehys. Esittelin suunnitelman ja sen käyttömahdollisuudet suunnitelmasta laatimani PowerPoint-esityksen avulla.

Tilaisuudessa kiitin työryhmää erittäin hyvin sujuneesta ja antoisasta yhteistyöstä. Sain myös itse hyvää suullista palautetta työskentelystäni hankkeen aikana. Esittelyn jälkeen pyysin osallistujilta vielä kirjallista palautetta toiminnastani laatimani palautelomakkeen avulla (liite 2). Lomakkeessa pyysin arvioimaan hankkeen ideointia ja toteutusta sekä yhteistyötä ja tiedonkulkua hankkeen aikana. Lomakkeen avulla oli myös mahdollisuus antaa vapaasti palautetta mistä tahansa kehittämishankkeeseen liittyvästä asiasta.

Päätin kehittämishankkeen tämän kehittämisraportin kirjoittamiseen. Raportissa olen pohtinut kehittämishankkeen tietoperustaa, kuvannut prosessin etenemisen ja käytetyt kehittämismenetelmät sekä pohtinut hankkeen hyödynnettävyyttä ja jatkokehittelyä.

6.4 Hankitut aineistot ja dokumentointi

Kehittämistoiminnan dokumentaatio ja seuranta ovat keskeinen osa tiedontuotantoa. Erilaiset muistiinpanot, muistiot ja raportit muodostavat tärkeän osan dokumentaatiosta. Ne antavat luotettavamman kuvan konkreettisista muutoksista kuin pelkkä muistitieto. Niistä kyetään jäljittämään kehittämistoiminnan periaatteellisia linjauksia ja prosessin etenemisen pääpiirteet. Muistioita voidaan käyttää apuna rakennettaessa ajallisesti etenevää kuvausta tapahtumista kehittämisprosessin eri vaiheissa. (Toikko & Rantanen 2009, 142–143.)

Henkilökohtainen opinnäytetyöpäiväkirja on joko sanallisessa, kuvallisessa tai molemmissa muodoissa oleva opinnäytetyöprosessin dokumentointi. Päiväkirjaan voi liittää esimerkiksi opinnäytetyötä koskevat sähköpostikeskustelut, joita voi käyttää tiedonlähteenä raportoinnissa. Opinnäytetyöpäiväkirja toimii myös itsereflektion välineenä. Sen käyttämisessä on oltava järjestelmällinen, jotta se edesauttaa opinnäytetyöprosessia. (Vilka & Airaksinen 2003, 21–22.)

Kehittämishankkeen aikana syntyneet aineistot koostuivat tapaamisten muisti-
oista, konsultaatiohaastattelujen kautta saadusta materiaalista sekä tekemistäni
kenttämuistiinpanoista. Lisäksi pidin koko kehittämishankkeen ajan opinnäyte-
työpäiväkirjaa, joka toimi hyvänä dokumentoinnin apuvälineenä.

Kehittämishankkeen toteutusvaiheen alussa työryhmän yhdessä laatima Mind
Map, jossa määriteltiin ja rajattiin monikulttuurisuuteen ja perhekeskukseen toi-
mijoiden mielestä keskeisesti liittyviä asioita, toimi koko kehittämishankkeen
ajan konkreettisenä materiaalina ja dokumenttina, jota hyödynsin suunnitelman
työstämisessä sekä konsultaatiohaastattelujen pohjana.

Dokumentoin sekä työryhmän että yksittäisten toimijoiden kanssa käydyt kes-
kustelut tekemällä muistiinpanoja ja laatimalla niiden pohjalta tapaamisista
muistion. Muistiot lähetin kaikille työryhmän jäsenille sähköpostilla, jolloin jokai-
sella oli vielä mahdollisuus tarkistaa, että kaikki tarvittavat asiat oli kirjattu ylös
oikein. Muistioihin koottuja tietoja ja asiakokonaisuuksia hyödynsin suunnitel-
man kirjoitusvaiheessa.

Kaarinan Perhetalo Oskariinan perheohjaajan kanssa tekemäni konsultaa-
tiohaastattelun avulla hankin konkreettisiin kokemuksiin pohjautuvaa tietoa
maahanmuuttaja-asiakkaisiin, perhetalon toiminnan sisältöön ja toimijoihin sekä
henkilökuntaan ja johtamiseen liittyen. Tein haastattelun aikana muistiinpanoja
sekä äänitin haastattelun. Haastattelusta saamaani aineistoa hyödynsin fokus-
ryhmäkeskustelun aihevalinnoissa. Haastattelusta tekemäni äänitteen tuhosin
tehtyäni siitä lisäyksiä ja tarkistuksia muistiinpanoihini.

Fokusryhmäkeskustelun avulla hankin tietoa perhekeskussuunnitelman etene-
misen kannalta oleellisista asioista, kuten toimijoista ja toiminnan sisällöstä se-

kä siitä, keiden toimijoiden yhteiskäytössä perhekeskuksen tilaksi kaavailtu kerhotila voisi toimia. Dokumentoin myös tämän keskustelun muistioksi. Fokusryhmäkeskustelusta saatua tietoa käytin suunnitelman sisällön kehittämiseen. Keskustelusta sain lisäksi aineistoa, jota käytin pohjana perhepalvelujen johtajan kanssa käydylle konsultaatiohaastattelulle, jonka avulla hankin tietoa perhekeskuksen markkinointiin ja johtamiseen liittyvistä asioista.

Pidin kehittämishankkeen aikana päiväkirjaa, johon kirjasin omia ajatuksiani prosessiin liittyen. Dokumentoin päiväkirjaan myös sähköpostiviestejä sekä muistioita. Lisäksi kirjasin tietoja ja esimerkkejä aiemmin toteutetuista perhekeskushankkeista ja monikulttuurisuuteen ja maahanmuuttoon liittyvistä suunnitelman kannalta huomioitavista asioista. Hyödynsin päiväkirjaa kehittämishankkeen raporttia kirjoittaessani ja omaa toimintaani reflektoidessani.

7 KEHITTÄMISHANKKEEN TUOTOS

7.1 Monikulttuurinen perhekeskus- suunnitelma

Kehittämishankkeeni tuotoksena oli suunnitelma monikulttuurisesta perhekeskuksesta. Suunnitelma laadittiin toimeksiantajan toiveisiin ja tarpeisiin vastaten ja sen sisältöä työstettiin moniammatillisessa työryhmässä. Suunnitelman ulkoasusta sovittiin myös yhteistyössä toimeksiantajien kanssa. Kirjoitin suunnitelmasta kirjallisen tuotoksen sekä laadin siitä PowerPoint esityksen, jonka avulla suunnitelmaa on helppo esitellä.

Suunnitelman sisältö

Suunnitelman keskeinen sisältö koostuu maahanmuuttajaperheiden kotoutumisen, suomen kielen oppimisen sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden tukemisesta perhekeskustoiminnan avulla. Sisältöä käsitellään eri toimijoiden näkökulmista, jotka pohjautuvat perhekeskustoiminnan visioon, arvoihin ja tavoitteisiin. Lisäksi suunnitelma sisältää monikulttuurisen perhekeskuksen markkinointiin ja johtamiseen liittyvät osiot.

Sisältö on kirjoitettu selkeään ja helposti luettavaan muotoon. Näin ollen eri toimijoiden ja yhteistyötahojen on helppo hahmottaa suunnitelmasta omalta kannaltaan oleellisia kokonaisuuksia.

Suunnitelman rakenne

Suunnitelma pyrittiin tekemään mahdollisimman selkeäksi ja helposti ymmärrettäväksi. Rakenteessa kiinnitin huomiota muun muassa kappaleiden pituuteen, kappaleiden sisällön kannalta oleelliseen järjestykseen sekä suunnitelman yhtenäiseen ulkoasuun.

Suunnitelma rakentuu kuudesta kokonaisuudesta, jotka käsittelevät monikulttuurisen perhekeskustoiminnan visiota ja arvoja, tavoitteita, tiloja ja niiden käyttäjiä, toimijoita ja toimintaa sekä markkinointia ja johtamista. Samat kokonai-

suudet sisältyvät sekä kirjalliseen suunnitelmaan että suunnitelmasta laatimaani PowerPoint-esitykseen (kuva1).

VISIO	ARVOT
<ul style="list-style-type: none"> • Monikulttuurisen perhekeskus tarjoaa laadukasta, kaikille lapsiperheille avoimia matalan kynnyksen palveluja • Valtuutetun toimintamallin perusteella • Perhekeskukseen suunnitellaan monikulttuurisuus Frielän alueen erityispiirteitä • Maahanmuuttajien kotoutumisen tukeminen konkreettisilla toiminnoilla 	<ul style="list-style-type: none"> • Monikulttuurisuus on rikas kansainvälisten ja monikulttuuristen perheiden vahvistaminen ja yhteistyönä tukeminen • Vertaisuus • Monitoimijuu eri hallinnon alust ylläpitää • Yhteistyö järjestöjen ja yhdistysten kanssa

Monikulttuurisen perhekeskuksen toiminnan visio on tarjota maksuttomia matalankynnyksen palveluja lapsiperheille. Palveluihin on helppo tulla yhdessä koko perheen kanssa tai toimintaa voidaan järjestää erikseen lapsille ja vanhemmille. Matalankynnyksen avoin toiminta tarjoaa vaihtoehdoisen toimintamuodon päiväkotihoidolle. Perhekeskuksen toiminta on suunnattu kaikille rasisolialle lapsiperheille, mutta toiminnan suunnittelussa huomioidaan erityisesti maahanmuuttajalapsia ja -perheitä.

Monikulttuurisen perhekeskuksen keskeisenä arvona on monikulttuurisuuden näkeminen rikkautena. Myös maahanmuuttajien kotoutumisen tukeminen nähdään tärkeänä osana perhekeskuksen toimintaa. Kotoutumista tukee vuorovaikutus, osallisuuden lisääntyminen ja mahdollisuus vertaisuuteen. Toiminnan avulla onkin mahdollista lisätä kantasuomalaisen ja maahanmuuttajaperheiden yhteistoimintaa.

Perhekeskustoiminnan arvona nähdään myös monitoimijuu, jolloin toimijat tuottavat palveluja hallinnon alust ylläpitää ja yhdessä asiakkaiden hyväksi työskennellen. Monitoimijuuuteen kuuluu yhteistyö eri järjestöjen kanssa. Monitoimijuuuta toteutettaessa on tärkeää, että jokaisella toimijalla on selkeä käsitys omasta ja muiden rooleista kyseisessä toiminnassa. Osa monitoimijuuuta on myös asiakasperheiden osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Tärkeää on se, että yhteistyö on selkeästi määritelty, puolueeton johto. Toimijoiden keskinäinen vuorovaikutus, yhteistyökumppanien arvostus sekä toiminnan arviointi ja kehittäminen yhdessä ovat monitoimijuuudessa keskeisiä. Yhdessä kehittämällä pyritään myös poistamaan toimintaa rajoittavia rakenteellisia esteitä.

Kuva 1. Suunnitelman rakenne.

Suunnitelman alkuun olen kirjoittanut johdannon kehittämishankkeen taustoista ja perustellut suunnitelman tarpeellisuutta. Johdannosta käy myös ilmi hankkeeseen osallistuneet toimijatahot. Jokaisen kokonaisuuden kohdalle olen liittänyt kuvan PowerPoint -sivusta ja tämän jälkeen avannut sen sisällön mahdollisimman konkreettisesti tekstinä. Näin sekä suunnitelman tekstiosa että PowerPoint -esitys tukevat toisiaan.

Suunnitelman muoto

Suunnitelma on laadittu sekä sähköiseen että manuaaliseen muotoon. Manuaalinen versio suunnitelmasta on tämän kehittämishankkeen liitteenä (liite 1). Toimeksiantajien toiveesta heidän kappaleensa suunnitelmasta on toimitettu sähköisessä muodossa, jolloin ne ovat helposti tulostettavissa tarvittaessa. Suunni-

telman sähköinen versio on tallennettu Document (docx) muotoon, joten se on helposti muokattavissa mahdollisen jatkotyöskentelyn aikana. Manuaalinen versio on tallennettu Portable Document Format (PDF) muodossa. PDF- muodolla voidaan varmistaa alkuperäisen tuotoksen ulkoasun säilyminen, koska eri tekstiohjelmilla muokattavissa oleva sähköinen versio saattaa näyttää erinäköiseltä.

7.2 Hyödynnettävyys ja käyttömahdollisuudet

Monikulttuurinen perhekeskus -suunnitelma on laadittu alustavaksi ja sitä voidaan hyödyntää erityisesti perhekeskushankkeen alkuvaiheessa. Suunnitelman avulla hanketta on helppo esitellä esimerkiksi sivistys- ja sosiaalitoimen johtaville viranhaltijoille tai lautakunnille. Suunnitelman pohjalta on mahdollista lähteä työskentelemään eri yhteistyö- ja toimijatahojen kanssa. Suunnitelma voi myös olla pohjana esimerkiksi erilaisia hankerahoituksia haettaessa.

Monikulttuurisessa perhekeskus -suunnitelmassa on huomioitu se, että hanketta voidaan lähteä toteuttamaan pienemmissä osissa. Kun toiminta on saatu käyntiin, voidaan suunnitelmaa muokata, tai pohtia, mikä on seuraavaksi perhekeskuksessa alkava toiminta. Suunnitelman avulla on myös mahdollista osallistaa asiakkaita ja eri toimijatahoja, sillä sitä voidaan käyttää ideoinnin sekä keskustelun pohjana ja näin kehittää hanketta eteenpäin.

Perhekeskussuunnitelma ei ole sidottu tiettyyn alueeseen, vaikka se onkin laadittu Varpeen alueelle. Suunnitelmassa esiin tuodut toiminnot ja toimintatavat ovat siirrettävissä mihin tahansa ympäristöön, joko osittain tai kokonaisuudessaan. Maahanmuuttajalapsille ja – vanhemmille suunniteltua toimintaa voidaan toteuttaa myös yksittäisenä toimintana muuallakin kuin perhekeskuksessa.

8 ARVIOINTI JA POHDINTA

8.1 Kehittämishankkeen arviointi

Tässä luvussa arvioin hankkeen toteutusta ja tuotosta. Lisäksi arvioin ja pohdin omaa oppimistani ja ammatillista kasvuani hankkeen aikana. Arvioinnin kohteita olivat kehittämismenetelmät, tuotos sekä yhteistyö hankkeeseen osallistuneiden toimijoiden kanssa. Sain hankkeen aikana työskentelystäni suullista palautetta kehittämishankkeen ohjaajaltani Minna Lehtiseltä sekä varhaiskasvatuksen edustajilta. Lisäksi pyysin palautetta kaikilta yhteistyötahoilta kirjallisena.

Arviointi kehittämishankkeen toteutuksesta

Kehittämistoiminnan toteutuksessa on kysymys siitä, miten asetettu tavoite on saavutettavissa. Toteutus pyritään kohdentamaan sekä rajaamaan mahdollisimman tarkasti. (Toikko & Rantanen 2009, 59–60.) Kehittämishankkeessa tavoitteenani oli laatia suunnitelma monikulttuurisen perhekeskuksen perustamisen pohjaksi. Suunnitelmassa tuli huomioida erityisesti maahanmuuttajaperheiden tukeminen. Lisäksi suunnitelman tuli olla selkeä ja konkreettinen sekä hyödynnettävissä eri yhteistyötahojen kanssa toimittaessa.

Kehittämishankkeen alkuvaiheessa huomasin, kuinka tärkeää aiheen rajaaminen ja kehittämisen kohdentaminen on. Työryhmän kanssa käydyissä keskusteluissa minun oli vetäjänä palautettava keskustelu suunnitelman kannalta oleellisiin kokonaisuuksiin, sillä innokas työryhmä olisi muutoin helposti lähtenyt laajentamaan kehittämishanketta liiaksi. Koin tilanteen jonkin verran haasteelliseksi, koska opiskelijana ei tuntunut luontevalta rajata ammattilaisten työskentelyä.

Pystyin mielestäni hankkeen aikana käyttämäni kehittämismenetelmien avulla saavuttamaan sille asetetut tavoitteet. Mind Mapping ja fokusryhmäkeskustelu olivat selkeästi menetelmiä, joilla sain kerättyä paljon hankkeen sisällön kannalta keskeistä materiaalia ja hyödynnettyä monen eri toimijan näkemyksiä. Näiden menetelmien avulla kaikkien toimijoiden oli mahdollista osallistua suunnitelman laatimiseen ja saada oma äänensä kuuluviin.

Perhetalo Oskariinan perheohjaajalle tekemälläni konsultaatiohaastattelulla sain hahmotettua perhekeskuksen toiminnan kokonaisuutta ja hankittua tietoa fokusryhmäkeskustelun pohjaksi. Perhepalvelujen johtajan kanssa käydyssä konsultaatiossa tuli esiin perhekeskuksen markkinoinnin ja tiedottamisen kannalta oleellisia asioita.

Sain hankkeen toteutuksen aikana usealta kehittämishankkeen toimijalta kiitosta siitä, että olin ottanut suunnitelman laatimisen kehittämishankkeeni aiheeksi. Toimijat kokivat, että oli erittäin hyvä asia, kun aiheesta heräteltiin keskustelua ja suunnitelmaa laadittiin moniammatillisessa työryhmässä. Monet kokivat, että tällaisen toiminnan kautta olisi mahdollista purkaa rakenteellisia esteitä ja vähitellen saada mukaan myös niitä tahoja, jotka eivät vielä olleet halukkaita osallistumaan kehittämishankkeeseen.

Kehittämishankkeen päättämisvaiheessa keräsin palautetta toiminnastani hankkeen aikana kirjallisen palautekyselyn muodossa. Sain kaikilta hankkeeseen osallistuneilta toimijoilta erittäin hyvää palautetta hankkeen ideoinnista ja toteutuksesta sekä yhteistyöstä ja tiedonkulusta hankkeen aikana. Myös oma kiinnostukseni aihetta kohtaan, sekä innostukseni kehittämistyöstä ja hankkeen eteenpäin viemisestä sai toimijoilta paljon kiitosta.

Arviointi kehittämishankkeen tuotoksesta

Keskustelin suunnitelman ulkoasusta kehittämishankkeen toimeksiantajien kanssa ennen tuotoksen kirjoittamista. Keskustelussa nousi esiin tuotoksen hyödynnettävyys sekä selkeä, yhtenäinen ulkoasu. Pohdin, miten saisin suunnitelman kirjoitettua sellaiseen muotoon, että se vastaisi toimeksiantajien esittämiä ajatuksia ja edesauttaisi suunnitelman esittelyä ja markkinointia jatkossa. Päädyin laatimaan suunnitelmasta PowerPoint-esityksen, jonka sivut avasin kirjalliseen muotoon varsinaiseksi suunnitelmaksi. Lähetin raakaversioiden toimeksiantajille ja sain kahdelta heistä suullista palautetta ja yhdeltä palautteen sähköpostiin. Kaikissa palautteissa oltiin tyytyväisiä suunnitelman selkeyteen ja siihen, että sekä PowerPoint-esitys että kirjallinen versio tukivat toisiaan.

Kirjoitin suunnitelman samoihin värisävyihin kuin PowerPoint sivut ja pyrin tätäkin kautta lisäämään tuotoksen yhtenäistä ilmettä. Mielestäni värit herättävät myös enemmän lukijan kiinnostusta kuin pelkkä mustavalkoinen tuotos ja innostavat lukijaa tutustumaan suunnitelman sisältöön. En lisännyt suunnitelman sisältöön teoreettista viitekehystä, sillä suunnitelma on tarkoitettu pääasiassa ammattilaisten käyttöön, joten toimeksiantajat eivät nähneet tarpeelliseksi sisällyttää teoriaa varsinaiseen suunnitelmaan. Suunnitelman pohjana oleva teoreettinen viitekehys on osana tätä kehittämishankeraporttia.

Mielestäni tuotos on selkeä ja sen myötä saa konkreettisen kuvan suunnitteilla olevasta monikulttuurisesta perhekeskuksesta. Eri toimijat löytävät suunnitelman avulla helposti omaa toimintaansa koskevat kokonaisuudet ja suunnitelman kirjallisen version avulla on mahdollista avata osallistavaa keskustelua niin asiakkaiden kuin ammattilaistenkin kanssa.

8.2 Ammatillinen pohdinta

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (29.4.2005/272) määrittelee sosiaalialan ammattilaisten kelpoisuusehdot ja pätevyysvaatimukset. Sosionomin asiantuntemusta on kyky tarkastella joko yksittäisen asiakkaan tai asiakasryhmän arkielämän jatkuvuuteen, toimintakykyyn ja sosiaaliseen osallisuuteen liittyviä tarpeita. Sosiaalialan arvopohjana on ihmisen kunnioittaminen ja yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus. Sosionomit ovat korkeasti koulutettuja arjen asiantuntijoita, jotka tukevat ja auttavat ihmisiä eri elämäntilanteissa. (Mäkinen ym. 2009, 64.)

Tässä osiossa pohdin kehittämishanketta ammatillisesta näkökulmasta muun muassa asiakastyön, yhteiskunnallisten näkökohtien sekä yhteisöllisyyden pohjalta. Lisäksi arvioin omaa ammatillista kasvuani kehittämishankkeen aikana.

Kehittämishanke ammatillisesta näkökulmasta

Yhteisöllinen osaaminen ja yhteisöllinen vaikuttaminen sosionomin työssä tarkoittavat sitä, että sosionomi ymmärtää yhteisöjen toimintaperiaatteita ja toiminta-

takulttuureita. Sosionomi osaa toimia erilaisissa viranomais- ja kansalaisverkostoissa sekä kykenee osallistumaan arvokeskusteluun yhteiskunnassa, yhteistyössä asiakkaiden ja muiden toimijoiden kanssa. Sosionomin työn haasteena on auttaa ihmisiä löytämään omat voimavaransa, jotta he voisivat saavuttaa parempaa hyvinvointia ja saisivat valtaa vaikuttaa omiin elinoloihinsa ja elämäänsä. Yhteisöllisyys on väline, jonka avulla voidaan ratkaista sosiaalisia ongelmia sekä rakentaa uusia ihmissuhteita ja sosiaalisia verkostoja. (Mäkinen ym. 2009, 132; 155.)

Monikulttuurinen perhekeskus -suunnitelman avulla voidaan kehittää toimintaympäristöä, jossa erityisesti maahanmuuttajataustaiset perheet, mutta myös kantasuomalaiset perheet, voivat saada kokemuksia yhteisöllisyydestä. Asiakkaiden mukaan ottaminen perhekeskustoiminnan suunnitteluun ja toiminnan kehittämiseen mahdollistaa osalliseksi ja kuulluksi tulemisen. Näin voidaan edistää asiakkaan voimaantumista ja kokemusta mahdollisuudesta vaikuttaa omaan elinympäristöönsä ja elämäänsä.

Suunnitelman sisältö tukee yhteisöllisen työn tavoitteita, sillä siinä on huomioitu vertaistuki ja – ryhmät, joiden avulla voidaan lisätä asiakkaiden keskinäistä kanssakäymistä sekä mahdollistaa uusien ihmissuhteiden ja verkostojen luominen. Näin voidaan ehkäistä sosiaalisten ongelmien lisääntymistä ja perheiden syrjäytymistä. Monikulttuurisen perhekeskuksen yhtenä lähtökohtana on tukea maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Vertaisryhmien sekä avoimen toiminnan ryhmien avulla voidaan edistää kaksisuuntaista kotoutumista, jolloin sekä kantasuomalaiset että maahanmuuttajaperheet oppivat uutta toinen toisiltaan.

Sosiaalialan työssä ammattietiikka on yhteisöllinen asia. Tavoitteena on, ettei eettinen keskustelu ole yksittäisen työntekijän vastuulla, vaan siihen tulisi osallistua koko työyhteisön tai organisaation. Sosiaalialan ammattilaisten tulisi vuorovaikutukseen erikoistuneina pohtia, kuinka saada oma viesti esimiesten, hallinnon ja päättäjien tietoon. (Talentia, 2015.)

Monikulttuurinen perhekeskus-suunnitelma antaa mahdollisuuden yhteiskunnalliseen arvokeskusteluun esimerkiksi työyhteisöissä tai kunnallisella tasolla. Suunnitelmassa esitettyjen kokonaisuuksien avulla voidaan perustella perhekeskuksen arvoja, tavoitteita, kehittämiskohteita ja hankkeen hyödyllisyyttä esimerkiksi eri hallintokunnille, lautakunnille ja järjestöille. Arvokeskustelun kautta on mahdollista murtaa rakenteellisia esteitä ja saada mukaan toimintaan sellaisiakin toimijoita, jotka eivät kehittämishankkeen aikana olleet halukkaita siihen osallistumaan. Suunnitelma kokonaisuutena luo perustan monialaiselle yhteistyölle, jossa tavoitteena on asiakkaan osallisuuden ja valtaistumisen tukeminen eri toimijoiden osaamista hyödyntäen.

Ammatillinen kasvu

Ammatillisella kasvulla tarkoitetaan yksilön omaan psyykkiseen, sosiaaliseen ja usein myös maailmankatsomukselliseen muutokseen kohdentuvia asioita. Ammatilliseen kasvuun liittyvät vahvasti ammattietiikan omaksuminen ja ammatti-identiteetin muodostuminen. Asiantuntijaksi kehittymisessä on merkityksellistä kokemuksista oppiminen analyyttisen pohdinnan avulla. Oppimista tapahtuu, kun kokemus käsitteellistetään, teoretisoidaan ja liitetään aiemmin hankittuun tietoon. (Mäkinen 2009, 33; 39.)

Kehittämishanke oli minulle merkittävä ammatillisen kasvun kannalta. Olen aikaisemmin toiminut sosiaalialalla lastenhoitajan tehtävissä, joten muutos hoitajasta ohjaajaksi on tapahtunut pitkälti koulutukseen kuuluvan reflektiivisen pohdinnan, lisääntyneen teoriatietoisuuden sekä harjoittelujen kautta. Sosionomiksi kasvua ja sosionomin ammatti-identiteetin kehitystä tuki hyvin myös kehittämishankkeeni. Olin itse vastuussa hankkeen vetämisestä ja eteenpäin viemisestä. Hankkeen aikana osaamiseni kehittyi erityisesti ammatillisen työryhmän ohjauksessa, viestintätaidoissa sekä dialogisessa keskustelussa. Kykyni reflektoida omaa toimintaani lisääntyi hankkeen aikana ja peilasin asioita aiempaan kokemukseeni maahanmuuttajatyöstä sekä hankkeen teoreettiseen viitekehykseen.

Sosiaalialan ammattilaisen tulee edistää yhteistyötä, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi ja asiakkaalle tarpeellisten palvelujen kehittämiseksi.

Työn tulee olla moniammatillista ja verkostoitunutta. Ammatilaisen on arvioitava kriittisesti sekä omaa että yhteistyötahojen toimintaa. Hänen tehtävänä on edistää avointa keskustelua moniammatillisen työn menettelytavoista ja tavoitteista. Sosiaalialan ammatilaisen on kyettävä oman osaamisensa lisäksi arvostamaan kollegojensa sekä muiden ammattialojen edustajien pätevyyttä ja ammatillisia näkemyksiä. (Talentia, 2015.)

Kehittämishanke antoi minulle lisää valmiuksia moniammatilliseen työskentelyyn. Lisäksi loin hankkeen aikana itselleni uusia verkostoja, joiden kanssa tein yhteistyötä koko hankkeen ajan. Hankkeen alussa kokoamaani työryhmään valikoitui suunnitelman laatimisen kannalta keskeisiä toimijoita, jotka edustivat eri ammattikuntia. Opin hankkeen aikana organisoimaan toimintaa niin, että kaikkien toimijoiden oli mahdollista tuoda esiin omia näkemyksiään monikulttuurisuudesta ja perhekeskuksesta sekä näin vaikuttaa suunnitelman sisältöön. Työryhmän keskustelut olivat avoimia ja kävin keskusteluja myös yksittäisten toimijoiden kanssa, varmistaen näin, että hanke eteni kaikkien näkemyksen mukaan oikeaan suuntaan.

Kehittämishankkeen aikana sain konkreettisen kokemuksen siitä, kuinka hyvään lopputulokseen toimivalla monialaisella yhteistyöllä voidaan päästä ja kuinka innostavaa yhdessä kehittäminen on. Olen aiemmin kokenut, että kehittämistyö ei ole itselleni luontevaa toimintaa, mutta tämän kehittämishankkeen myötä olen innostunut kehittämistyöstä aivan uudella tavalla.

LÄHTEET

Alitolppa-Niitamo, A. Söderling, I. 2005. Johdanto. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A.; Söderling, I. & Fågel, S. (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 7–12.

Alitolppa-Niitamo, A. 2005. Maahanmuuttajataustaiset perheet ja hyvinvoinnin edellytykset. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A.; Söderling, I. & Fågel, S. (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 37–52.

Alitolppa-Niitamo, A. & Söderling, I. 2005. Lopuksi. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A.; Söderling, I. & Fågel, S. (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 107–110.

Alitolppa-Niitamo, A. & Säävälä, M. 2013. Johdattelua kirjan teemoihin. Teoksessa Alitolppa-Niitamo A.; Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto, 5–12.

Eskel, P. & Marttila, M. 2013. Osallisuuden kokemus osana yhteisöllisyyttä. Teoksessa Marjanen, P.; Marttila, M. & Varsa, M. (toim.) Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-kustannus, 75–96.

Guzenina-Richardson, M. 2013. Esipuhe. Teoksessa Hastrup, A.; Hietanen-Peltola, M.; Jahnukainen, J. & Pelkonen, M. (toim.) Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen. Lasten Kaste- kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi. Raportti 3/2013. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 4.

Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi.

Halme, N.; Kekkonen, M. & Perälä, M-L. 2012. Perhekeskukset Suomessa. Palvelut, yhteistointa ja johtaminen. Raportti 62/2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Hastrup, A. 2013. Lasten Kaste – hankkeissa kehitettyä 2008-2011. Teoksessa Hastrup, A.; Hietanen-Peltola, M.; Jahnukainen, J. & Pelkonen, M. (toim.) Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen. Lasten Kaste- kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi. Raportti 3/2013. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 23–34.

Hytönen, M-L.; Laurell, H.; Mannila, K.; Marttila, I. & Rautio, M. 2002. Monikulttuurisuuden käsi-kirja. Selvityksiä 2002:6. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Viitattu 5.1.2015 http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/7cae95004a1563cc9699f6b546fc4d01/mamuyksip1_6low.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=7cae95004a1563cc9699f6b546fc4d01.

Hyväri, S. & Nylund, M. 2010. Yhteisöllisiä työmenetelmiä syrjäytymisen voittamisessa. Teoksessa Laine, T.; Hyväri, S. & Vuokila - Oikkonen, P. (toim.) Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi, 29–47.

Isosävi, S. & Kuittinen, S. 2013. Pienten lasten hoiva eri kulttuureissa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A.; Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto, 78–95.

Järvinen, R. & Taajamo, T. Moniammatillisuuden haasteet ja mahdollisuudet perhetyössä. Teoksessa Noppari, E. (toim.) Monialaiset verkostot perheitä tukemassa. Helsinki: Diakoniammattikorkeakoulu, 11–22.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

- Kanervo, S. & Saarinen, T. 2004. Kulttuurit keskuudessamme. Turun kulttuurikeskus.
- Kivijärvi, T. 2011. Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 246–259.
- Korhonen, V. 2013. Haasteena monikulttuuriset ohjaus ja neuvontatilanteet – sosiokulttuurisen oppimisen ja kulttuurienvälisen viestinnän näkökulmia. Teoksessa Korhonen, V. & Puukari, S. (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS- kustannus, 56–70.
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.4.2005/272.
- Maahanmuuttovirasto 2015. Viitattu 3.1.2015 <http://www.migri.fi/medialle/tilastot>.
- Makkonen, T. & Koskeniemi, E. 2013. Muuttoliikkeen ja maahanmuuttajien aseman oikeudellinen käsittely. Teoksessa Martikainen, T.; Saukkonen, P.; & Säävälä, M. (toim.) Muuttajat. Kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus, 55–80.
- Moty – Monikulttuurinen työyhteisö 2015. Viitattu 5.1.2015 <http://estudio.edupoli.fi/moty/index.asp?id=718&kat=K%C3%A4sitteet&sid=&sub=&title=3151>.
- Mäkinen, P.; Raatikainen, E.; Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Nieminen, P. 2005. Oppilaitokset ja monikulttuurisuus. Teoksessa Kananen, M. (toim.) Kun elämä muuttuu. Maahanmuuttajan arkea Suomessa. Kirkkopalvelujen julkaisuja no 13. Vantaa: Kirkkopalvelut ry, 81 – 93.
- Ojasalo, K.; Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. uudistettu painos. Helsinki: SanomaPro OY.
- Parviainen, L. 2005. Fokusryhmät. Teoksessa Ovaska, S.; Aula, A. & Marjaranta, P. (toim.) Käytettyystutkimuksen menetelmät. Tampere: Tampereen yliopisto, 53 – 62.
- Perälä, M-L.; Halme, N.; Hammar, T. & Nykänen, S. 2011. Hajanaisia palveluja vai toimiva kokonaisuus? Lasten ja perheiden palvelut toimialajohtajien näkökulmasta. Raportti 29/2011. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Pihlaja, L.; Pöyhönen, S.; Tarnanen, M.; Vehviläinen, E-M. & Virtanen, A. 2010. Osallisena Suomessa. Kehittämissuunnitelma maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto/ Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön – opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Sanagavarapu, P. 2010. What does cultural globalisation mean for parenting in immigrant families in the 21st century? Australian Journal of Early Childhood. Vol. 35, issue 2, 36–42.
- Söderling, I. 2013. Maahanmuutto ja suomalaisten asenteet. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A.; Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto, 15–31.
- Talentia 2015. Viitattu 18.4.2015 <http://www.talentia.isintexas.com/mag/eettinenopas.php>.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014. Viitattu 29.12.2014 <http://www.thl.fi>.
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press.

Turtiainen, K. 2013. Maahanmuuttajien vastaanotto ja kotouttaminen kunnissa. Teoksessa Korhonen, V. & Puukari, S. (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus, 191-205.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2015. Viitattu 4.1.2015

http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotouttamistyon_taustaa/kotouttamistyon_periaatteet/kotoutumisen_kaksisuuntaisuus.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1347

MONIKULTTUURINEN PERHEKESKUS

- Suunnitelma Raision varhaiskasvatukseen ja
perhepalveluihin

Mari Isotalo

SUUNNITELMAN TAUSTA JA TARVE

Tämän suunnitelman on osana opinnäytetyötään laatinut Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija Mari Isotalo yhdessä moniammatillisen työryhmän kanssa. Kehittämistyö on toteutettu Raision kaupungin varhaiskasvatukseen ja perhepalveluihin. Moniammatillisessa työryhmässä mukana ovat olleet päivähoidon johtaja, Varpeen ja Kaanaan päiväkotien johtajat, perhekuraattori, lastensuojelun ja aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijä, MLL:n Varsinais-Suomen piirin monikulttuurisen perhetyön koordinaattori, EHJÄ ry:n vastaava ohjaaja sekä Raision seurakunnan lapsityön ohjaaja. Suunnitelman työstäminen aloitettiin marraskuussa 2014 ja se valmistui maaliskuussa 2015. Suunnitelma on alustava ja sen pohjalta on mahdollista lähteä kehittämään monikulttuurisen perhekeskuksen toimintaa eteenpäin.

Monikulttuurisista perheistä tulevien lasten määrä Varpeen lastentarhassa on lisääntynyt paljon viime vuosina ja lisääntyy edelleen. Yhä useammin maahanmuuttajataustaiset vanhemmat haluavat lapsensa varhaiskasvatuspalvelujen piiriin jo yksivuotiaina, vaikka ainakin toinen vanhemmista on päivisin kotona. Lasten hoitopäivät ovat myös usein pitkiä.

Alle kolmevuotiaiden maahanmuuttajalasten aikainen päivähoiton aloitus on herättänyt huolta Varpeen lastentarhan henkilökunnan keskuudessa, päivähoiton johtoryhmässä sekä kaupungin ennaltaehkäisevien perhepalvelujen piirissä. Kun lapsi ei vielä osaa omaa äidinkieltään myös hänen suomenkielen oppimisensa vaikeutuu. Suuressa päiväkotiryhmässä lapsen turvattomuudentunne lisääntyy, kun käytettävissä ei ole yhteistä kieltä. Esiin on vahvasti noussut kysymys, olisiko monikulttuurisille perheille mahdollista kehittää vaihtoehtoista matalan kynnyksen toimintaa, ja sen kautta vähentää alle kolmevuotiaiden kokopäiväisten hoitopaikkojen tarvetta, silloin kun toinen lapsen vanhemmista on kotona.

Lokakuussa 2014 pidetyssä maahanmuuttajaperheiden tukemista pohtineessa työryhmässä Varpeen lastentarhan johtaja toi esiin ajatuksen mahdollisuudesta perustaa monikulttuurinen perhekeskus Raisioon, Varpeen lastentarhan lähialueelle. Tätä ajatusta alettiin työstää suunnitelmaksi marraskuussa 2014. Samalla sovittiin, että mahdollisesti perustettava perhekeskus olisi avoin kaikille raisiolaisille lapsiperheille, mutta varsinaisessa suunnittelussa huomioitaisiin erityisesti maahanmuuttajalasten ja -perheiden tarpeita. Myös vanhempien suomenkielen ja kotoutumisen tukeminen nähtiin tärkeäksi.

Monikulttuurisen perhekeskuksen toiminnan visiona on tarjota maksuttomia matalankynnyksen palveluja lapsiperheille. Palveluihin on helppo tulla yhdessä koko perheen kanssa tai toimintaa voidaan järjestää erikseen lapsille ja vanhemmille. Matalankynnyksen avoin toiminta tarjoaa vaihteellisen toimintamuodon päiväkotihoidolle. Perhekeskuksen toiminta on suunnattu kaikille raisiolaisille lapsiperheille, mutta toiminnan suunnittelussa huomioidaan erityisesti maahanmuuttajalapsen ja –perheen.

Monikulttuurisen perhekeskuksen keskeisenä arvona on monikulttuurisuuden näkeminen rikkautena. Myös maahanmuuttajien kotoutumisen tukeminen nähdään tärkeänä osana perhekeskuksen toimintaa. Kotoutumista tukee vuorovaikutus, osallisuuden lisääntyminen ja mahdollisuus vertaistukeen. Toiminnan avulla onkin mahdollista lisätä kantasuomalaisten ja maahanmuuttajaperheiden yhteistoimintaa.

Perhekeskustoiminnan arvona nähdään myös monitoimijuus, jolloin toimijat tuottavat palveluja hallinnonalat ylittäen ja yhdessä asiakkaiden hyväksi työskennellen. Monitoimijuuteen kuuluu yhteistyö eri järjestöjen kanssa. Monitoimijuutta toteutettaessa on tärkeää, että jokaisella toimijalla on selkeä käsitys omasta ja muiden rooleista kyseisessä toiminnassa. Osa monitoimijuutta on myös asiakasperheiden osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Tärkeää on se, että yhteistyöllä on selkeästi määritelty, puolueeton johto. Toimijoiden keskinäinen vuorovaikutus, yhteistyökumppanien arvostus sekä toiminnan arviointi ja kehittäminen yhdessä ovat monitoimijuudessa keskeisiä. Yhdessä kehittämällä pyritään myös poistamaan toimintaa rajoittavia rakenteellisia esteitä.

TAVOITTEET

- Monikulttuuristen lasten ja vanhempien suomenkielen oppimisen tukeminen
- Maahanmuuttajien kotoutumisen ja integraation tukeminen vertaistukea ja yhteistä toimintaa tarjoamalla
- Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen
- Lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen tukeminen
- Matalan kynnyksen palvelut monikulttuuristen perheiden oman elämämpiirin välittömässä läheisyydessä → sitoutuminen helpompaa

Monikulttuurisen perhekeskuksen toiminnassa kiinnitetään huomiota monikulttuuristen lasten ja vanhempien suomenkielen oppimista tukevaan toimintaan. Maahanmuuttajalapsen kielen oppimisesta puhuttaessa suositellaan yleisesti, että hänen tulisi oppia ensin kotikielensä kunnolla ja aloittaa päivähoitossa vasta sen jälkeen, aikaisintaan kolmevuotiaana. Mikäli lapsi aloittaa päivähoiton kovin aikaisessa vaiheessa, voi hänen oman äidinkielen merkitys jäädä heikommaksi ja sen osaaminen vähitellen hiipua.

Perhekeskuksen avoimen toiminnan ryhmissä ja puistotoiminnassa pienten maahanmuuttajalasten on mahdollista tutustua suomenkieleen vertaisryhmässä yhdessä suomalaisten lasten kanssa toimien. Lasten ryhmissä kielen oppimista tuetaan muun muassa vapaan leikin, kuvien, laulujen, lorujen ja satujen avulla. Vanhempien kanssa kotona oleminen tukee puolestaan äidinkielen omaksumista.

Maahanmuuttajataustaisten vanhempien suomenkielen oppimista voidaan tukea vapaamuotoisella toiminnalla, jossa vanhempien on mahdollista tutustua suomalaisiin vanhempiin ja keskustella heidän kanssaan esimerkiksi perhekahvilassa tai avoimen toiminnan ryhmissä. Vanhemmille järjestetään myös mahdollisuus osallistua suomenkielen opetukseen perhekeskuksen tiloissa. Opetuksen ajaksi lapsille järjestetään hoitoa joko puistotoiminnassa tai esimerkiksi MLL:n lastenhoitajien toimesta.

Kotoutuminen tulee nähdä jatkuvana ja pitkäkestoisena prosessina, jota voidaan tukea perheiden arkipäiväisissä tilanteissa ja lähiyhteisöissä. Perhekeskustoiminnalla pyritään tukemaan kaksisuuntaista kotoutumista, jolloin sekä kantasuomalaiset, että maahanmuuttajaperheet oppivat uutta toinen toisiltaan. Kotoutumista tuetaan lisäämällä vuorovaikutusta perheiden kesken yhteisen toiminnan avulla, jolloin myös yhteisöllisyys ja osallisuuden kokemukset lisääntyvät. Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistetään ottamalla perheet mukaan suunnittelemaan perhekeskuksen toimintaa, jolloin jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa toiminnan sisältöön ja toteutukseen.

Nykyään monilla perheillä, niin kantasuomalaisilla kuin maahanmuuttajillakin, on usein vähän tukiverkostoja tukena arjessa. Perhekeskuksessa tarjoutuu mahdollisuus tutustua muihin samassa elämäntilanteessa oleviin perheisiin ja saada heiltä vertaistukea sekä luoda sosiaalisia verkostoja samalla alueella asuvien perheiden kesken. Eri kulttuureista tuleviin lapsiin ja aikuisiin tutustuminen myös vähentää ennakkoluuloja ja lisää erilaisuuden hyväksymistä. Tämä on tärkeää huomioida asuinalueella, jonne on keskittynyt paljon monikulttuurisia perheitä.

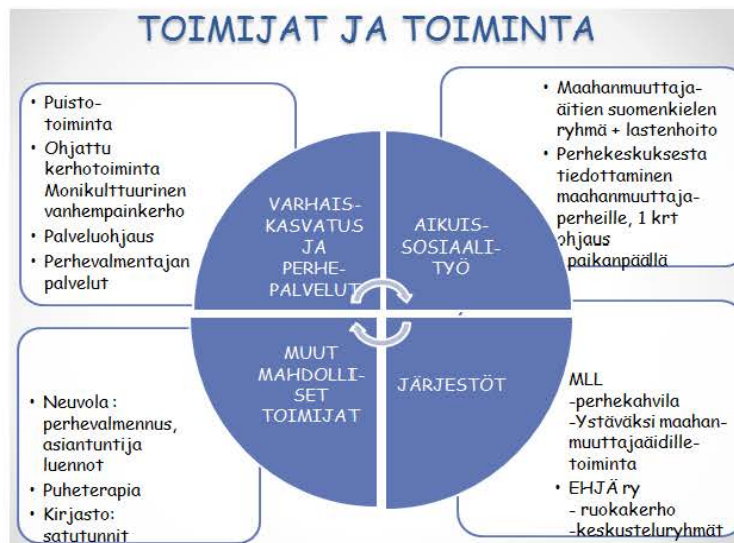
Avoimen toiminnan ryhmissä tavoitteena on lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen lisääminen ja tukeminen. Toimintaan osallistuvat lapsi ja vanhempi yhdessä, jolloin vanhempien on mahdollisuus saada toimintamalleja ja vinkkejä itselleen siitä, miten voi toimia lapsen kanssa hyvässä vuorovaikutussuhteessa ja huomioida lasta eri tilanteissa. Yhdessä vietetyt mukavat hetket muun muassa erilaisten leikkien, laulujen, askartelujen ja retkien parissa vahvistavat vuorovaikutusta ja tukevat vanhemmuutta.

Matalankynnyksen perhekeskustoiminnan aloittaminen perheiden oman elämänpiirin välittömässä läheisyydessä Varpeen / Friisilän alueella on perusteltua, koska se helpottaa perheiden tuloa mukaan toimintaan. Toimintaympäristön ollessa monelle alueella asuvalle perheelle jo entuudestaan tuttu, myös toimintaan osallistuminen ja sitoutuminen saattaa olla helpompaa.

Perhekeskuksen tilaksi on suunniteltu Lumparlankatu 17 kerhotilaa, joka on aiemmin toiminut muun muassa Varpeen lastentarhan "sateliittina". Kerhotilaan on helppo tulla, koska se sijaitsee asiakasperheiden lähialueella sekä lähellä Raision keskustaa. Tila sopii perhekeskuksen toimintaan, koska siinä on riittävästi toimintatilaa isommallekin ryhmälle. Tilassa on lisäksi kaksi pienempää huonetta, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi kieliryhmien tai keskusteluryhmien toiminnassa. Tilassa on myös keittiö, jota eri toimijat voivat käyttää esimerkiksi välipalojen tai ruuan valmistamiseen.

Perhekeskustoiminnan lisäksi kerhotila on myös muiden toimijoiden käytössä iltapäivisin, iltaisin ja viikonloppuisin. Nuorisotoimi on suunnitellut Friisilän koulun iltapäiväkerhotoiminnan siirtämistä kerhotilaan ja myös Raision seurakunta järjestää tilassa toimintaa. Lisäksi tilaa voidaan markkinoida raisiolaisille maahanmuuttajayhdistyksille ja muille järjestötoimijoille.

Varhaiskasvatuksen ja perhepalvelujen järjestämä toiminta koostuu puistotoiminnasta, ohjatusta kerhotoiminnasta, monikulttuurisesta vanhempainkerhotoiminnasta, palveluohjauksesta sekä perhevalmentajan palveluista.

Puistotoimintaa järjestetään Varppeen lastentarhan yhteydessä 2-3 kertaa viikossa, kolme tuntia kerrallaan. Toiminta on tarkoitettu lapsille, joilla ei ole kunnallista tai yksityistä hoitopaikkaa. Ohjattuihin kerhoihin lapsi ja vanhemmat osallistuvat yhdessä. Ryhmät sisältävät vapaata leikkiä, muskaria ja muuta mukavaa yhteistä tekemistä. Ryhmät tukevat lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta, vertaissuhteita ja yhteisöllisyyttä. Ohjattua ryhmätoimintaa perhekeskuksessa on tarkoitus järjestää 1-2 kertaa viikossa.

Monikulttuurinen vanhempainkerho tarjoaa vanhemmille mahdollisuuden tutustua toisiin perheisiin ja kulttuureihin. Vanhemmilla on mahdollisuus itse osallistua ryhmän toiminnan suunnitteluun, jolloin osallisuus lisääntyy ja myös sitoutuminen vahvistuu.

Perhevalmentaja on tavattavissa perhekeskuksen tiloissa etukäteen ilmoitettuna aikana, jolloin vanhemmilla on mahdollisuus keskustella perhettä ja vanhemmuutta koskevista asioista. Perhekeskuksen toimintaan osallistuvilla on myös mahdollisuus saada palveluohjausta henkilökunnalta tarvittaessa.

Aikuissosiaalityöntekijät jotka työskentelevät maahanmuuttajaperheiden kanssa, ovat keskeisessä asemassa heidän ohjaamisessaan perhekeskustoimintaan. On tärkeää, että maahanmuuttajavanhemmat saavat tietoa palveluista ja tukea niihin hakeutumisessa

tutulta työntekijältä. Toiminnasta tiedottamisen lisäksi aikuissosiaalityöyksikön ohjaajan on mahdollista käydä yhdessä perheen kanssa tutustumiskäynnillä perhekeskuksessa.

Aikuissosiaalityöyksikkö järjestää maahanmuuttajaäideille suomenkielen opetusta yhdessä Raision työväenopiston kanssa. Opetusryhmän on tarkoitus toimia perhekeskuksen tiloissa, jolloin lapsille voidaan järjestää hoitoa puistotoiminnan yhteydessä tai MLL:n lastenhoitajien toimesta.

Järjestöistä perhekeskuksen toiminnassa ovat mukana ainakin MLL sekä EHJÄ ry. MLL järjestää perhekahvilatoimintaa, joka on tarkoitettu kaikille lapsiperheille. Perhekahvilassa vanhemmilla on mahdollisuus tutustua muihin vanhempiin ja lapset saavat leikkiseuraa. Perhekahviloiden toimintaa suunnitellaan yhdessä asiakkaiden kanssa ja kahvilassa voidaan järjestää esimerkiksi asiantuntijavierailuita vanhempien toiveiden mukaisesti.

MLL:n Varsinais-Suomen piiri järjestää Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toimintaa, joka olisi mahdollista liittää myös osaksi perhekeskuksen toimintaa. Toiminnan tavoitteena on edistää ja tukea maahanmuuttajaäitien kotoutumista ja suomenkielen oppimista. Toiminnassa on mukana suomea puhuvia vapaaehtoisia, jotka tukevat maahanmuuttajaäitejä arjen toiminnoissa. Ystäväksi maahanmuuttajaäidille – toiminnan avulla voidaan myös lisätä vertaistukea sekä tukea osallisuutta.

EHJÄ ry:n on mahdollista osallistua perhekeskuksen toimintaan erilaisen ryhmätoiminnan järjestämisen muodossa. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi monikulttuurinen vanhempainryhmä sekä keskustelu- ja ruokaryhmät, joissa perheet voivat tavata toisiaan, keskustella ja jakaa kokemuksiaan toimintatavoista ja arjesta eri kulttuureissa.

Perhekeskuksen toimintaan on mahdollista liittää **neuvolan** palveluja esimerkiksi erilaisten asiantuntijaluentoja ja perhevalmennuksen osalta. Ainakin yksi perhevalmennuskerta voitaisiin toteuttaa perhekeskuksen tiloissa, jolloin toiminnasta voitaisiin tiedottaa ja perhekeskus ympäristönä tulisi perheille tutuksi. Myös **puheterapiapalveluja** voitaisiin järjestää perhekeskuksen tiloissa. Koska tilat sijaitsevat maahanmuuttajaperheiden omassa lähiympäristössä, sitoutuminen puheterapiaan voisi olla vahvempaa, eivätkä varatut ajat peruuntuisi tai jäisi käyttämättä, kuten tällä hetkellä usein käy. Näin tuettaisiin lasten suomenkielen oppimista.

Muina toimijoina ovat **Raision kirjasto** ja **Timalin maahanmuuttajaopiskelijat**, jotka voivat tarjota perhekeskuksen lapsille esimerkiksi satutunteja lapsen omalla kielellä.

Eryteisesti perhekeskus- hankkeen alkuvaiheessa on tärkeää kiinnittää huomiota toiminnan aktiiviseen markkinointiin ja toiminnasta tiedottamiseen. Toiminnasta on hyvä tiedottaa perheiden omissa toimintaympäristöissä ja perheitä tulee myös konkreettisesti tutustuttaa ja ohjata mukaan perhekeskuksen tarjoamaan toimintaan. Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentelevä aikuissosiaalityöntekijä /ohjaaja, neuvolan henkilökunta sekä varhaiskasvatuksen henkilökunta jakavat tietoa toiminnasta, ja mikäli mahdollista myös tutustuttavat perheitä toimintaan konkreettisesti. Perhekeskuksen tarjoamia palveluja voidaan markkinoida järjestämällä vähintään yksi neuvolan perhevalmennuskerroista perhekeskuksen tiloissa.

Monikulttuurisesta perhekeskuksesta jaetaan tietoa myös päivähoitoaun yhteydessä ja perhekeskustoimintaa tarjotaan avoimen toiminnan vaihtoehtona päivähoitokotiin. Monikulttuurisen perhekeskuksen toiminnasta informoidaan kaupungin verkkosivuilla ja toiminnan käynnistyessä perhekeskukselle laaditaan omat verkkosivut. Toiminnasta kertovia esitteitä tulisi olla saatavilla neuvoloissa ja päiväkodeissa sekä puistotoiminnassa.

JOHTAMINEN JA KOORDINOINTI

- Koordinaattori / hanketyöntekijä vastaamaan hankkeen eteenpäin viemisestä
 - esim. Varpeen lastentarhan osapäiväryhmän lastentarhanopettaja/ varhaiskasvatuksen erityisopettaja
- Hallinnollinen johtajuus joko sosiaalitoimessa tai sivistystoimessa

Tässä suunnitelmassa ei ole määritelty, minkä hallintokunnan alaisuudessa monikulttuurinen perhekeskus toimii. Määrittely on kuitenkin tärkeää tehdä, mikäli suunnitelmaa lähdetään toteuttamaan, sillä monialainen yhteistyö vaatii onnistuakseen selkeästi määriteltyä puolueetonta johtoa. Suunnitelmaa laatineessa työryhmässä todettiin toimivaksi hallinnollisen johtajuuden sijoittuminen selkeästi joko sosiaali- tai sivistystoimeen.

Perhekeskustoimintaa organisoimaan tarvitaan koordinaattori tai hanketyöntekijä. Alustavasti on suunniteltu, että tehtävässä toimisi Varpeen lastentarhan osapäiväryhmän lastentarhanopettaja tai varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Henkilökunnasta päätetään, kun on selvillä missä laajuudessa ja minkä hallintokunnan alaisuudessa perhekeskustoimintaa toteutetaan.

PALAUTEKYSELY

- Kehittämishankkeen ideointi ja toteutus
- Yhteistyö hankkeen aikana
- Tiedonkulku kehittämishankkeen aikana
- Sana on vapaa

Kiitos vastauksestasi.